

:15

ONGERBRICEERD
MT DAD

Justitiele Informatiedienst

Burg. Raveslootsingel 2
7607 GK Almelo
Postbus 337
7600 AH Almelo
www.justid.nl

Contactpersoon

Digitalisering en
Archiveringsdienst

T 088 99 890000

nota

Grondslagen e-depotvoorziening

Datum

24 februari 2023

Ons kenmerk

v3.0

Van

Expert Informatiehuishouding
Datum/eindparaaf

Visie vooraf

EC, Productspecialist, Product
Owner
Datum/paraaf

Concipiënt

Digitalisering en
Archiveringsdienst
Datum/paraaf

"Stel je even voor dat het 1776 v.Chr. is. Twee Mariërs hebben ruzie om een tarweveld. Jacob beweert dat hij het dertig jaar geleden heeft gekocht van Esau. Esau werpt tegen dat hij het veld alleen maar voor een periode van dertig jaar heeft verhuurd aan Jacob en dat hij het nu terug wil, omdat de huurtermijn is afgelopen. Ze schreeuwen en ruziën en gaan al bijna op de vuist, maar dan beseffen ze ineens dat ze hun geschil kunnen beslechten door naar het koninklijk archief te gaan, waar alle koop- en verkoopaktes zijn ondergebracht die betrekking hebben op al het onroerend goed in het koninkrijk.

Eenmaal bij het archief worden ze van het ene naar de andere beambte gestuurd. Ze wachten geduldig de ene na de andere kruidentheepauze af, krijgen te horen dat ze morgen maar terug moeten komen en worden uiteindelijk door een mopperende klerk op sleeptouw genomen om het bewuste kleitablet te zoeken. De klerk doet een deur open en leidt ze een gigantische ruimte binnen die van onder tot boven vol ligt met duizenden kleitabletten.

Geen wonder dat die klerk zo zuur kijkt. Hoe moet hij de dertig jaar oude verkoopakte van het betwiste tarweveld ooit terugvinden? En als hij die al vindt, hoe kan hij dan controleren of die akte van dertig jaar geleden het meest recente document over het bewuste veld is? Als hij hem niet kan vinden, bewijst dat dan dat Esau het veld nooit heeft verkocht dan wel verhuurd? Of bewijst het alleen dat het document kwijt is geraakt of helemaal papperig is geworden omdat er wat regenlekkage in het archief is geweest?

Zo wordt meteen duidelijk dat een document vastleggen in klei niet volstaat voor een efficiënte, accurate, hanteerbare gegevensverwerking. Daar zijn ordeningsmethodes als catalogi voor nodig, reproductietechnieken zoals kopieermachines, manieren om snel en accuraat gegevens op te roepen, zoals computeralgoritmes, en pedante (maar hopelijk opgewekte) bibliothecarissen die weten hoe ze met die hulpmiddelen moeten omgaan."

Yuval Noah Harari, *Sapiens – Een kleine geschiedenis van de mensheid*, 2015, p. 141.

"We hoeven het niet eens te zijn over wat de waarheid precies is, maar we kunnen niet zonder de overeenstemming dat we in een wereld leven waarin een verifieerbare waarheid bestaat. Zonder het vertrouwen daarin bestaat er geen vertrouwen tussen mensen. En zonder vertrouwen geen rechtsorde. Zonder rechtsorde geen liberale democratie en zonder liberale democratie geen welvaart, althans geen breed gedeelde welvaart."

Timothy Snyder, *Wie in waarheid gelooft, moet terugvechten*, De Groene Amsterdammer, nr. 6, 8 februari 2017.

<https://www.groene.nl/artikel/wie-in-waarheid-gelooft-moet-terugvechten>

Datum

24 maart 2023

Ons kenmerk

v3.0

Inhoudsopgave

Datum

24 maart 2023

Ons kenmerk

v3.0

Inhoudsopgave	2
1 Woord vooraf	4
1.1 Inbedding	4
1.2 Leeswijzer	5
2 Informatiefilosofie en archiefwetenschap	6
2.1 Drie vormen van 'weten'	6
2.2 Gegevens	7
2.3 Informatie	8
2.4 Kennis	11
2.5 Archiefwetenschap als toegepaste informatiefilosofie	13
3 Informatie- en archiefobjecten	17
3.1 Wat zijn informatie- en archiefobjecten?	17
3.2 Eisen aan archiefobjecten	20
3.3 Digitale duurzaamheid	22
3.4 'Actueel' archiveren	23
4 <i>Records continuum model</i>	25
4.1 De assen	25
4.2 De dimensies	26
5 Het archiveringsysteem	29
5.1 Systeemtheorie	29
5.2 Acht systeemcomponenten	29
6 Het integrale informatiemodel	31
6.1 Fusie van twee modellen	31
6.2 Archief draagt bij aan publieke weten	32
7 De archiefinstelling en archiefsysteem	34
7.1 De archiefinstelling als dienstverlener	34
7.2 De archiefinstelling als organisatie	35
7.3 Het archiefsysteem	36
8 Een 'blauwdruk'	37
9 Literatuur	41

1 Woord vooraf

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

1.1 Inbedding

Deze nota vormt feitelijk het kader waaraan onze producten en dienstverlening wordt getoetst en als zodanig past het bij de kwaliteitscyclus van Behoeftemanagement¹ en is met name intern bedoeld. Behoeftemanagement kent een *plan-do-check-act* cyclus en deze nota vormt het kader waaraan kan worden getoetst of we met de goede dingen bezig zijn en of we die dingen dan goed doen. Er zijn grondbeginselen waaraan onze dienstverlening moet voldoen, wil het een verdedigbare positie houden in de informatiehuishouding van de overheid. Daarnaast kan deze nota voor ingevoerde of abstract geïnteresseerde klanten dienen als referentiekader voor wat wij doen, waar wij van zijn en kan het enkele (existentiële) vragen bij voorbaat wegnemen.

In deze nota staan de modellen, concepten en principes, die gezamenlijk de grondslagen van de e-depotvoorziening vormen. Aan het eind worden enkele veelvoorkomende vragen beantwoord.

Ook voor de archiefdienst zelf is het van het grootste belang dat dezelfde taal wordt gesproken. Dit vermindert misverstanden over wat we bedoelen en bevordert derhalve de efficiency en effectiviteit van onze dienstverlening. Bovendien wordt ons optreden in de buitenwereld eenduidiger.

Veel bedrijfsprocessen bij JenV gebruiken informatie als grondstof en produceren informatie als bij- en/of eindproduct. Om dit proces vorm te geven wordt informatie ontvangen, actief verzameld en geproduceerd. Dit wordt voornamelijk digitaal gedaan, al komt fysieke informatie nog steeds voor. De laatste vorm kan echter geconverteerd worden naar een digitale variant door te digitaliseren. Bij een digitaal werkproces past een digitaal archiveringsproces als toegevoegd (secundair) bedrijfsproces. Een dergelijk werkproces maakt informatie op de (middel)lange termijn toegankelijk en bruikbaar, zodat wellicht anno 2022 beter over duurzaam informatiebeheer² kan worden gesproken. 'Archief' en 'archivering' dekken al enige tijd niet meer de lading die duurzaam informatiebeheer wel dekt. 'Archiveren' is in de algemene perceptie een proces dat achteraf gebeurt, aan het einde van het werkproces, wanneer het primaire proces al jaren geleden is afgerond. Niets is echter minder waar; in het digitale domein is dit voormalige secundaire proces naar voren geschoven. Nu ambtelijke processen grotendeels informatieprocessen zijn geworden, is duurzaam informatiebeheer het antwoord op het correct omgaan met informatie. Niet om het primaire proces lastig te vallen met allerlei beheervraagstukken, maar om daar de noodzakelijke maatregelen te nemen om latere problemen bij voorbaat te voorkomen.

---

¹ Tactisch functioneel beheerproces in het BiSL model.

² In de vorige Grondslagen werd gesproken over 'strategisch informatiemanagement' (IM). Deze term wordt steeds nauwer opgevat als het 'managen' van actueel in de werkprocessen benodigde informatie. Om die reden is de term vervangen door 'duurzaam informatiebeheer'. Het label is daarmee veranderd – de achterliggende doelstelling niet.

1.2 Leeswijzer

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

In deze nota wordt gebruik gemaakt van typografische opmaak om het gebruik van bepaalde woorden te duiden. Cursieve woorden duiden het concept aan: *informatie* is dus het concept achter informatie, anders geformuleerd informatie is een instantie van *informatie*.

In hoofdstuk 2 betreden we het pad van de informatiefilosofie. We trappen af met drie vormen van 'weten' en gaan vervolgens in op de vraag wat *gegevens*, *informatie* en *kennis* zijn en wat de relaties hiertussen zijn. We gaan in op de vraag hoe de mens als informatie verwerkend organisme hiermee omgaat en welke rol *archief* speelt.

We passen informatiefilosofie toe op archiefwetenschap en maken daarmee diens positie binnen de (vele) informatiewetenschappen duidelijk.

In hoofdstuk 3 gaan we uitgebreider in op wat *informatieobjecten* en *archiefobjecten* zijn en welke eisen we daaraan moeten stellen. We zullen zien waarom archiveren beter als een actueel proces uitgevoerd kan worden en idealiter als een (onderdeel van) strategisch informatiebeheer wordt gepositioneerd.

Vanaf hoofdstuk 3 krijgen sommige woorden een afwijkende **kleur** om aan te geven dat deze onderdeel uitmaken (een variabele zijn) van het concept *archief*.

In hoofdstuk 4 zullen we zien dat in de archiefwetenschap de vierde revolutie³ niet stilletjes voorbij is gegaan. De opkomst en toepassing van het records continuüm model is een uitstekend hulpmiddel om (moderne) vragen rondom informatiecreatie en -beheer te beantwoorden.

In hoofdstuk 5 gaan we met behulp van systeemtheorie dieper in op het proces van creatie en productie van informatie, geven we de dienstverlenende rol die een gespecialiseerde dienst in duurzaam informatiebeheer een plaats en gaan we in op de opbouw van een dergelijke dienst.

In hoofdstuk 6 wordt een integraal informatiemodel beschreven, waarmee archief een functie in het publieke weten kan worden gegeven.

In hoofdstuk 7 komen de archiefinstelling als dienstverlener en het archiefsysteem (de e-depotvoorziening) als het bijbehorende product aan bod.

In hoofdstuk 8 komt het product van voornoemde gespecialiseerde dienst aan bod door een model voor een e-depotvoorziening te beschrijven en de functionaliteiten die een dergelijke voorziening moet hebben.

---

³ Floridi, Luciano. The 4th Revolution: How the Infosphere Is Reshaping Human Reality, First edition. New York, Oxford: Oxford University Press, 2014.

2 Informatiefilosofie en archiefwetenschap

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

Laten we beginnen met ons af te vragen wat *informatie* eigenlijk is. Om dit te doen zoomen we in dit hoofdstuk eerst uit en bekijken we een aantal domeinen van 'weten'. We leggen een link met onder andere archiefwetenschap en maken vervolgens gebruik van informatiefilosofie om in te zoomen op *gegevens* en *informatie*, zodat uiteindelijk enig zicht ontstaat op wat 'weten' eigenlijk is en welke rol archiefwetenschap en *archieff* hierin kunnen spelen.

2.1 Drie vormen van 'weten'

Van Den Brink onderscheid binnen het 'intellectuele spel' drie vormen van 'weten': wetenschap (publiek/elitair⁴), politiek (publiek) en zingeving (particulier).⁵ Dit is voor ons domein een werkbaar model.

Wetenschap is gebaseerd op feiten, theorieën en de (al dan niet harde) toetsing daarvan. Hierbij gaat het om *waarheid*.

Politiek of publiek 'weten' is daarentegen gebaseerd op verhalen en/of gebeurtenissen. Het 'verhaal' geeft samenhang aan een stroom gebeurtenissen. De toetsing hiervan komt organisch in het publieke debat tot stand. In het publieke 'weten' gaat het om *geloofwaardigheid*.

De derde vorm van 'weten' is geloven of particulier 'weten'. Dit is intiemer en gebaseerd op levensovertuiging of geloof en gekoppeld aan persoonlijke ervaringen en existentiële vragen. Deze ervaringen kunnen slechts beperkt met anderen worden gedeeld, waarbij de 'toetsing' tot een beperkte kring beperkt blijft. Het gaat hier om *geloof*. Deze vorm van 'weten' is niet relevant voor de ambtelijke context en wordt hier verder niet besproken.

Deze drie vormen van 'weten' werken voortdurend op elkaar in zonder dat ze elkaar verstaan.

Nu moeten we nog van 'weten' naar de rol van *archieff* zien te komen, maar wat is *weten*? Van Den Brink noemt het niet, maar *informatie* is de missing link tussen 'weten' en archief. Informatie is de grondstof van *weten*. Maar wat is dan *informatie*? Deze vraag is te beantwoorden door te beginnen bij de grondstof van informatie: *gegevens*. Maar, wat zijn dan *gegevens*? In het normale spraakgebruik wordt dit allemaal door elkaar gebruikt, zonder precies te hoeven zijn in wat we bedoelen. Voor een beter begrip van *informatie* en *gegevens* is dat niet toereikend en hebben we meer duiding nodig.

---

⁴ Hier is 'elitair' aan toegevoegd, omdat het om een bevoorrechte kleine groep betrokkenen gaat. Te meer, omdat Van Den Brink constateert: 'Er wordt openlijk getwijfeld aan de betrouwbaarheid van wetenschappelijke modellen'. Denk aan vaccinatie, gezonde voeding, etc.

⁵ Brink, Gabriël van den. "Het academisch Babylon voorbij". Publiek. De Groene Amsterdammer, 1 juni 2011. <https://www.groene.nl/artikel/het-academisch-babylon-voorbij>. Bezocht op: 10 oktober 2022.

2.2 Gegevens⁶

Om antwoord te geven op wat *informatie* is, zoomen we eerst zo ver mogelijk in en komen tot de kern van informatie: *gegevens*. Volgens Floridi⁷ is een *gegeven* uiteindelijk te reduceren tot het gebrek aan uniformiteit; een gegeven is iets dat een *verschil* maakt tussen het een en het ander, tussen voor- en achtergrond. Er zijn drie vormen van gegevens in de realiteit waar te nemen:

- 1 Gegevens als verschil in gebrek: als gebrek aan uniformiteit in de echte wereld om ons heen. Er bestaat eigenlijk geen woord voor dergelijke gegevens 'in het wild'⁸;
- 2 Gegevens als verschil in signaal: als gebrek aan uniformiteit tussen twee signalen. Bijvoorbeeld bij morse het verschil in lengte van een toon tussen een stip en een streep;
- 3 Gegevens als verschil in symboliek: als gebrek aan uniformiteit tussen twee symbolen. Bijvoorbeeld de letters 'a' en 'b'.

Naast een onderscheid in uiterlijk, wordt er ook onderscheid gemaakt in het gebruik van soorten gegevens. Informatie kan bestaan uit verschillende soorten gegevens. De volgende classificatie van vijf soorten is algemeen, alhoewel nog geen standaard:

- 1 primaire gegevens: dit zijn gegevens die bedoeld zijn om onmiddellijk informatief te zijn voor de gebruiker, zoals gegevens in een database, of het lampje op het dashboard. Meestal wordt met gegevens dit soort gegevens bedoeld;
- 2 secundaire gegevens: deze gegevens zijn het tegenovergestelde van primaire gegevens. Je zou het ook 'anti-gegevens' kunnen noemen. De stilzwijgende instemming is hier een voorbeeld van. Het merkwaardige van informatie is dat de afwezigheid van gegevens ook informatief kan zijn;
- 3 metagegevens: gegevens over gegevens. Analoog hieraan is dat meta-informatie informatie over informatie is;
- 4 operationele gegevens: dit zijn gegevens over de activiteiten van het gehele systeem en de prestaties ervan. Analoog hieraan is dat operationele informatie feitelijk informatie over de dynamiek van het systeem is. Stel dat voornoemde auto een geel lampje heeft dat indiceert dat het indicatorsysteem niet werkt, dan wordt het branden van het rode acculampje anders geïnterpreteerd;
- 5 afgeleide gegevens: deze gegevens kunnen van indirecte brongegevens worden afgeleid, om bepaalde patronen, aanwijzingen of afleidbaar bewijs te geven over andere dingen dan de brongegevens direct aangeven.

---

⁶ Floridi, 2014, p. 82-86.

⁷ Oxford internet Institute. "Professor Luciano Floridi – Professor of Philosophy and Ethics of Information". Publiek. 2022. Universiteit van Oxford.

<https://www.oii.ox.ac.uk/people/profiles/luciano-floridi/>. Bezocht op: 21 oktober 2022.

⁸ Floridi, 2014., p. 85. Floridi stelt voor om dergelijke gegevens 'dedomena' (gegevens in Grieks) te noemen, waarvan 'data' is afgeleid. Het gaat hier om niet-geïnterpreteerde onbenoembare gegevens; de *noumenon* van Kant.

We zijn goed op weg, maar *gegevens* zijn (nog) geen *informatie*. Informatie bestaat uit gegevens, maar *is* geen (verzameling van) gegeven(s), daarvoor is meer noodzakelijk. Bovendien, niet alle gegevens leiden tot informatie.

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

2.3 Informatie

2.3.1 Van gegevens naar informatie⁹

Om van gegevens semantische¹⁰ informatie te kunnen maken, is een informatie-verwerkend organisme in een (reële of virtuele) omgeving nodig: een 'inforg' in een 'infosfeer'. Of, anders geformuleerd, een *agent*¹¹ in een *systeem*. Een agent kan slechts die gegevens (wat?) uit het hem omgevende systeem verwerken waarvoor hij een detector (waarmee?) heeft. Daarvoor moeten gegevens een bepaalde vorm hebben. Dit noemen we *welgevormd*.

Een agent benadert zijn omgeving (de realiteit) met een bepaald *abstractieniveau* (hoe). Dit is nodig om gegevens *betekenis* te geven en ze daarmee tot informatie te verwerken. Voor het besturen van een auto hoeven we niet te 'weten' hoe de motor werkt, maar bij panne is dat wel handig. Voor beide doelen (besturen of repareren van een auto) is een bepaalde betekenisgeving (een conceptueel model) van een auto onontbeerlijk. Echter, het abstractieniveau (zie verderop 2.3.2) waarmee de auto als systeem wordt benadert, verschilt.

Tot slot, zijn slechts die gegevens interessant, waar de agent iets mee kan binnen een bepaald *domein* (waarover?). Er 'iets mee kunnen' is gebonden aan een bepaalde *context* (waarbinnen?) waarbinnen een doel (waarheen?) bereikt kan worden; iets eetbaars ontdekken, een prijs berekenen, een zwaartekrachtgolf meten, etc. Het meten van zwaartekrachtgolven is nutteloos in de meeste supermarkten. Iets eetbaars ontdekken, is wel een doel dat in de context van een supermarkt in het domein 'overleven' kan worden bereikt.

Concluderend kunnen we stellen dat gegevens uit de omgeving door een agent – met behulp van een bepaald *abstractieniveau* in een bepaald *domein* en specifieke *context* ter vervulling van een bepaald *doel* – tot informatie worden verwerkt, als ze *welgevormd* (syntactisch; voldoen aan de regels van het bijbehorende abstractieniveau) en *betekenisvol* (semantisch; zinvol voor het gehanteerde abstractieniveau) zijn.

Het abstractieniveau waarmee *welgevormde betekenisvolle* gegevens tot *informatie* worden verwerkt, is een cruciaal concept. Het is verstandig om hier enige woorden aan te wijden.

---

⁹ Ibid., p. 80-105.

¹⁰ Het gaat om informatie die een bepaalde betekenis heeft. Voor de leesbaarheid wordt dit echter weggelaten. Overal waar 'informatie' staat kan 'semantische informatie' worden gelezen, tenzij anders aangegeven.

¹¹ Van Dale online: agent; (onder andere) persoon die of lichaam dat op last en in naam van een ander zelfstandig optreedt. Hieraan kan als 'lichaam' ook 'smart technology' optreden; digitale systemen die namens een ander handelen.

2.3.2 *Intermezzo: Level of Abstraction*¹²

Een *abstractieniveau* (Level of Abstraction; LoA) is een eindige maar niet-lege conceptuele verzameling van eigenschappen van een te onderzoeken *fenomeen* uit de realiteit of virtualiteit (Floridi prefereert *systeem*). Deze eigenschappen hebben geen volgorde en zijn de bouwstenen van een bepaalde theorie en worden gekarakteriseerd door hun definitie. Het is de wijze waarop informatie verwerkende organismen een *systeem* benaderen. Een eigenschap wordt gedefinieerd door een *variabele* en de *waarde* hiervan.

Neem, bijvoorbeeld, de eigenschap 'kwaliteit' van een fles wijn. Deze kan bijvoorbeeld bestaan uit smaak, druif, prijs en jaar (van oogst). Voor een agent kan de (sub)eigenschap smaak op zijn beurt bestaan uit een aantal smaakaspecten: neus, kleur, zuurtegraad, etc.¹³ De LoA voor de smaak kwaliteit van een specifieke wijn bestaat uit de respectievelijke waarden van die variabelen: 'fruitig', 'robijnrood' en 'licht zuur'.¹⁴

We zien hier al een aantal abstractieniveaus aan het werk. Op het hoogste niveau bestaat de kwaliteit van wijn uit smaak, prijs, jaar en, op een hiërarchisch lager niveau, smaak uit neus, kleur, zuurtegraad, etc. Dergelijke 'geneste' LoA's noemen we een *abstractiegradiënt*¹⁵ (Gradient of Abstraction; GoA).

Wijnen kunnen onderling vergeleken worden als de agent(en) dezelfde LoA gebruiken. Het is niet zinvol om twee wijnen (A en B) met verschillende LoA's te vergelijken, waarbij A wordt getypeerd als 'fruitig', 'robijnrood'; 'licht zuur' en B als 'rood fruit', Merlot, €7,95, 2021.

LoA's worden al dan niet bewust gebruikt om modellen (van bepaalde fenomenen uit de realiteit) te maken en deze onderling met elkaar te vergelijken, mits ze van hetzelfde niveau zijn. Hierbij kunnen LoA's meer of minder abstract zijn en in een gradiënt in elkaar overvloeien en meer of minder gedetailleerd zijn.

Hiermee zijn we er nog niet, want naast het bezit van eigenschappen kan een systeem ook *gedrag* vertonen. In het voorbeeld van de kwaliteit van wijn, is het zo dat witte wijn altijd een laag tanninegehalte heeft. Een hoog tanninegehalte hoort niet tot het systeemgedrag van witte wijn. Dergelijk gedrag wordt in predicaten vastgelegd. Hierbij worden de *waarden* die eigenschappen kunnen hebben beperkt tot de *toegestane waarden*. Bij witte wijn zal de eigenschap 'kleur = wit' niet samen mogen voorkomen met de eigenschap 'tanninegehalte = hoog'. In analoge systemen kan een kleine verschuiving in een eigenschap tot een kleine verschuiving in het gedrag leiden. Een dergelijke continuïteit is in discrete (digitale) systemen onmogelijk. Het wijzigen van een eigenschap in een discreet systeem kan resulteren in radicale en arbitraire wijzigingen in het gedrag van het gehele systeem.

¹² Floridi, Luciano. The philosophy of information. 3de ed. Oxford: Oxford University Press, 2014, p. 47-60.

¹³ Formeel een verzameling variabelen: $Q_{\text{smaak}} = \{N, K, Z, \dots\}$.

¹⁴ Formeel een verzameling paren (variabele, waarde): $Q_{\text{smaak}} = \{(N, \text{'fruitig'}); (K, \text{'robijnrood'}); (Z, \text{'licht zuur'})\}$

¹⁵ Floridi, Luciano. The philosophy of information. 3de ed. Oxford: Oxford University Press, 2014, p. 54-58.

Een *gemodereerde LoA* bestaat dus uit eigenschappen (variabelen en bijbehorende waarden) die het systeem kenmerken en predicaten om het systeemgedrag te beschrijven.

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

Als een systeem complex is, vereist dit vaak een versimpeling van het gekozen model en de GoA hierin. Als het mogelijk is om de LoA's in de versimpelde GoA van predicaten te voorzien, waarbij alle LoA's meer specifiek gedrag omvatten, dan zal de GoA het totale gedrag van het onderzochte systeem steeds beter kunnen beschrijven. Steeds beter, maar de werkelijkheid (een oneindig analogo systeem) zal nooit in een model (een eindig discreet systeem) worden beschreven.

2.3.3 Definitie van (semantische) informatie¹⁶

Nu zijn we bijna zover om *informatie* te definiëren. Hierbij moeten we in het achterhoofd houden dat Floridi zich ten doel heeft gesteld om de eerst genoemde vorm van 'weten' (zie 2.1) te duiden. Zijn doel is *kennis* in een wetenschappelijke context te definiëren. Hiervoor heeft hij een bepaalde LoA nodig om *informatie* die uit het *systeem* afkomstig is te definiëren.

Voordat we daartoe overgaan, moeten we tot slot nog weten dat Floridi gebruik maakt van het fenomeen *infor*. Een *infor* (σ) is een afgebakend stukje informatie, zonder rekening te houden met symbolen, taal of fysieke verschijningsvorm; een 'informatiedeeltje' dus.

Floridi zijn algemene definitie van informatie luidt nu:

Een *infor* σ is een instantie van informatie als en uitsluitend als:

1. σ bestaat uit n gegevens, waarbij $n \geq 1$;
2. de gegevens welgevormd zijn;
3. de welgevormde gegevens betekenisvol zijn;
4. de welgevormde betekenisvolle gegevens waarheidsgetrouw zijn.

Informatie bestaat dus uit gegevens (1), die welgevormd (2) en betekenisvol (3) zijn, maar ook *feitelijk* ontleend zijn aan de werkelijkheid (4). Het op feiten gebaseerd zijn, maakt gegevens waarheidsgetrouw.

Waarheidsgetrouw of waarheidslievend staat hier voor (mate van) 'waar' en betekent dat het 'ware inhoud over het te modelleren systeem geeft'. Deze vierde conditie staat aan de basis aan wat we als *kennis* – het wetenschappelijke 'weten' – definiëren.

Om tot *kennis* te kunnen promoveren, moeten we nog één probleem oplossen: *relevantie*. Informatie die al bekend is, of die niet binnen domein, context of doel valt, is niet relevant voor een epistemische¹⁷ agent. In het eerste geval is de informatie al bekend en dus niet informatief. In het tweede geval doet de informatie niet ter zake.

Informatie is relevant, als het een antwoord op een vraag van een epistemische agent geeft in een bepaald domein, context en LoA, met een bepaald doel. Hierbij gaat het om een agent met een *informatiegebrek* en relevante informatie heft dit gebrek op. Als informatie geen antwoord op de vraag geeft, is het niet relevant.

¹⁶ Floridi, Luciano. The philosophy of information. 3de ed. Oxford: Oxford University Press, 2014, p. 80-107.

¹⁷ Van Dale online: epistemisch; betrekking hebbend op kennis.

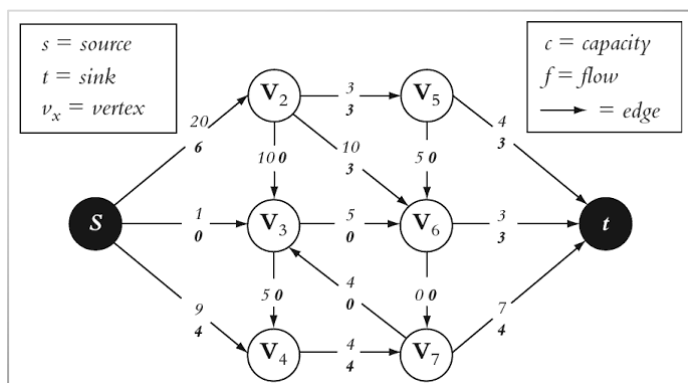
De volgende stap is hoe we van 'weten' naar *weten* komen, daarvoor is *kennis* nodig.

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

2.4 Kennis

2.4.1 Wetenschappelijk 'weten'¹⁸

Hoe wordt relevante informatie kennis? Floridi zijn antwoord is vrij rechttoe rechtaan: relevante semantische informatie wordt *kennis* als er correct *rekenschap* van kan worden gegeven. Kennis bestaat uit tot een bron herleidbare informatie, die op zijn beurt herleidbaar is tot diens infons (zie 2.3.3). Hiervoor introduceert Floridi het model van het informatiestroomnetwerk; een netwerk waar informatie doorheen stroomt (zie *Figuur 1*).

Figuur 1: een informatie stroomnetwerk voor wetenschappelijk 'weten' (bron: Floridi)

In de afbeelding staat links de bron (*s*) van het doel (*t*) rechts. Via de knooppunten (*v*) kan een agent nu rekenschap geven van *t*, want er bestaat een bron *s* voor.

Dit is een model voor het wetenschappelijke *weten*. De bron is gebaseerd op feiten, theorieën en de (al dan niet harde) toetsing hiervan. Alle informatie is te herleiden tot een bron; er kan rekenschap van worden gegeven. De 'waarheid' wordt gemeten. Dat ligt anders bij politiek en publiek of particulier *weten*. De mens is de enige bewuste semantische informatie verwerkende epistemische agent die semantische dingen kan ontwerpen en begrijpen en groeiende kennis van de realiteit kan opbouwen. Realiteit is het geheel aan informatie (ook niet-semantische!).

2.4.2 Politiek of publiek 'weten'

Er zijn een aantal onderdelen van *informatie* fundamenteel anders bij de tweede vorm van 'weten', dit leidt tot een andere vorm van *kennis*.

¹⁸ Floridi, Luciano. The philosophy of information. 3de ed. Oxford: Oxford University Press, 2014, p. 267-289

Kennis wordt bij deze tweede vorm van 'weten' gebaseerd op verhalen en/of gebeurtenissen. Het 'verhaal' geeft samenhang aan een stroom gebeurtenissen. Er wordt meestal geen gebruik gemaakt van wetenschappelijke 'data' of 'begrippen'. Van Den Brink wijst er op dat 'gebeurtenissen' vooral afwijkend, nieuw of bijzonder moeten zijn.¹⁹ 'Nieuws' is niet bij voorbaat relevant, maar zou het voor een of meerdere agenten kunnen zijn.

Volgens Van Den Brink geeft de samenleving de voorkeur aan het verhaal. Dat is iets anders dan een formeel model of een wetenschappelijke theorie. Verhalen kennen een zekere chronologie, waarbij de aandacht sterk uitgaat naar gebeurtenissen en handelingen. Wat een verhaal ons voorhoudt, zijn de 'handelingen' van een of meer 'subjecten' en de 'spanningen' die daarvan het gevolg zijn. Ten slotte zijn verhalen altijd waardegeladen.

Een van de functies van verhalen is dat ze het gebeuren van een betekenis voorzien. Het omgekeerde geldt eveneens: de gebeurtenissen maken duidelijk welke waarden we met elkaar delen. Ze nodigen ons uit tot oordelen of veroordelen, tot stellingname, tot identificatie en tot groepsvorming. Waarden die impliciet in onze verhalen aanwezig zijn worden door gebeurtenissen expliciet gemaakt. Daarom is het publieke weten minder willekeurig dan men veelal denkt. Het gaat om méér dan politici die handelen in angst of hoop en om méér dan op sensatie beluste media. Het gaat niet om 'waarheden' in wetenschappelijke zin maar om 'geloofwaardigheid' in sociale zin. We willen weten of gebeurtenissen overeenkomen met de waarden die we aanhangen en of publieke figuren hun verhalen waarmaken. Dat geldt in elk geval voor het politieke bedrijf, waar dit soort vragen altijd belangrijker zijn dan wetenschappelijke inzichten.²⁰

Hieruit destilleren we een aantal overeenkomsten met de algemene definitie van informatie hierboven:

Een infon σ is een instantie van geloofwaardige (niet-semantisch) informatie als en uitsluitend als:

1. σ bestaat uit n gegevens, waarbij $n \geq 1$;
2. de gegevens welgevormd zijn;
3. de welgevormde gegevens betekenisvol zijn;
4. de welgevormde betekenisvolle gegevens geloofwaardig zijn.

De vierde conditie wijkt af. De informatie (in de vorm van een verhaal) hoeft niet *waarheidsgetrouw* te zijn, maar wel *geloofwaardig*. Als we het informatiestroomnetwerk voor de tweede vorm van *weten* opstellen (*Figuur 2*), ontbreekt het aan een (feitelijke) bron S . Een willekeurig knooppunt V_0 neemt de plaats in van S , zo lang deze geloofwaardig is.

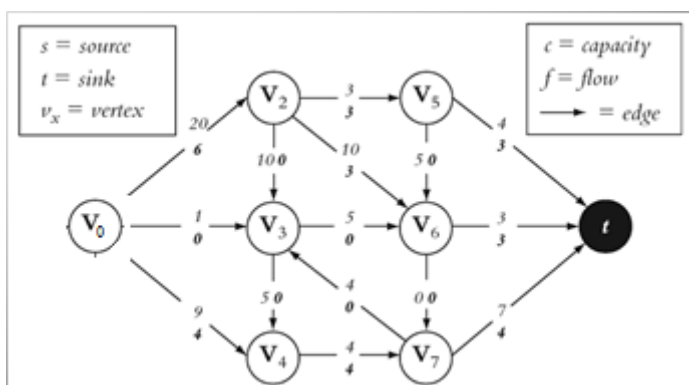
Het gaat hier ook om collectief 'weten'. Relevantie van informatie is minder van belang dan de achterliggende (veelal bevestigende) waarden en normen van het collectief. Er vindt binnen en buiten het collectief een toetsing plaats (door andere knooppunten), die de geloofwaardigheid van het verhaal ontcrachten of bevestigen. Hier speelt particuliere 'overtuiging' wel een rol, want waarden en

¹⁹ Brink, Gabriël van den. "Het academisch Babylon voorbij". Publiek. De Groene Amsterdammer, 1 juni 2011. <https://www.groene.nl/artikel/het-academisch-babylon-voorbij>.

²⁰ Ibid.

normen zijn deels persoonlijk. Of een verhaal *geloofwaardig* overkomt, bepaalt de persoon (of beter: agent) uiteindelijk zelf.

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

Figuur 2: Informatiestroomnetwerk voor publiek 'weten' (vrij naar Floridi)

Als we het persoonlijke perspectief verder opvoeren, komen we in de derde vorm van 'weten' terecht: *geloven*. Deze vorm wordt hier niet verder besproken, omdat de ambtelijke context per definitie een publieke context is.

Wij gaan verder met de vraag wat *archief* aan de twee vormen van collectief 'weten' kan bijdragen.

2.5 Archiefwetenschap als toegepaste informatiefilosofie

2.5.1 Archiefwetenschap is een informatiewetenschap

Archiefwetenschap²¹ is – zoals de naam al aanduidt – een wetenschap en behoort daarmee als onderwerp tot de eerste vorm van 'weten'. Het interessante aan archiefwetenschap is dat zijn werkingsgebied zich in principe tot beide collectieve vormen van 'weten' uitstrekt. Archiefwetenschap is echter niet de enige wetenschap die zich met informatieobjecten bezig houdt.²² Ook in de praktijk bij een willekeurige (overheids)organisatie zijn veel disciplines met 'informatie' bezig.

²¹ Het masterprogramma Archiefwetenschap zal vanaf 1 september 2017 worden aangeboden als het Engelstalige masterprogramma *Archival and Information Studies (Heritage Studies)*. Zie: <https://gsh.uva.nl/prospective-masters-students/programmes/content38/archiefwetenschap-erfgoedstudies/archiefwetenschap.html>

²² Een lappendeken van disciplines houden zich meer of minder bezig met de verwerking, ontsluiting, beheer, uitwisseling en opslag van informatie. Documentaire informatiewetenschap, Culturele informatiewetenschap en Communicatie- en informatiewetenschappen houden zich hier, al dan niet op academisch niveau, ook mee bezig. Daarnaast bestaat er Informatica of Computerwetenschap die zich met de geautomatiseerde verwerking van informatie bezig houdt.

Zie onder andere: <https://www.studieperspectief.nl/content/m-documentaire-informatiewetenschap>; <https://www.uva.nl/onderwijs/master/masteropleidingen/content/culturele-informatiewetenschap-erfgoedstudies/m-culturele-informatiewetenschap.html>

Zoals we hierboven hebben gezien, beschikken al deze informatiewetenschappen nu over een stevige filosofische fundering. Voor die tijd was het, met meer of minder succes, behelpen met leentjebuur²³ spelen in andere filosofische disciplines en/of bij individuele filosofen²⁴. Nu komen alle informatiewetenschappen op een hoger niveau bijeen en blijken ze allemaal een vorm van toegepaste informatiefilosofie²⁵ te zijn en kunnen de methodes die de verschillende disciplines hebben ontwikkeld elkaar versterken.

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

2.5.2 *Archiefwetenschap is toegepaste informatiefilosofie*

Nu we een beter begrip hebben van gegevens, informatie en kennis en de relaties daartussen, zijn er enkele vertalingen noodzakelijk om de theorie van Floridi naar de alledaagse praktijk van de archiefwetenschap te vertalen.

Dat begint met de *agent*. *Epistemische agenten* zijn – volgens Floridi – informatieverwerkende organismen, die meer of minder *bewust* zijn van hun informationele realiteit.²⁶ Nog niet zo lang geleden waren die agenten eenvoudigweg aan te wijzen als de (biologische) (ambtelijke) medewerkers van de organisatie. Met de opkomst van digitale technologie heeft de ambtenaar concurrentie gekregen van niet-biologische informatie verwerkende agenten. In de ambtelijke context maken we onderscheid in twee soorten agenten. De *actor* als handelende persoon of organisatie, die bevoegd is bepaalde publieksrechtelijke handelingen te verrichten en tevens verantwoordelijk is voor de archiefvorming en –beheer hiervan, en de *zorgdrager*, die is belast met de zorg voor het archief.

De tweede term betreft *informatie*, die in de archiefwetenschap meestal als een afgebakend object wordt beschouwd: als *informatie-* of *archiefobject*²⁷. De verschijningsvorm ervan doet er niet toe. Het kan gaan om één dossier die net in drie kasten past, een eenvoudig gegevenssetje als naam, adres, woonplaats, of een filmpje. Als het maar door een overheidsorgaan wordt ontvangen of gecreëerd (opgemaakt) en die overheidsorganisatie het voor zijn taak nodig heeft. Dit betreft de objecten, die bij de handelingen van de actor worden ontvangen en opgemaakt (gecreëerd). Een informatie- of archiefobject bevat

²³ Bijvoorbeeld: Derrida en Foucault in de archiefwetenschap:

Brothman, Brien. "Declining Derrida: Integrity, Tensegrity, and the Preservation of Archives from Deconstruction". *Archivaria* 48 (1999): 64–88, of
Schwartz, Joan M., en Terry Cook. "Archives, records, and power. From (postmodern) theory to (archival) performance". *Archival Science* 2, nr. 3–4 (september 2002): 175.
doi:10.1007/BF02435620

²⁴ Bijvoorbeeld Wittgenstein in de informatie architectuur:

Wierda, Gerben. *Mastering Archimate - Edition II*. Second edition. s.l.: R&A, 2014, p. 9-10.

²⁵ Zoals bijvoorbeeld uitgewerkt voor de Bibliotheek- en informatiewetenschap (in Nederland een onderdeel van de Mediastudies) in:

Floridi, Luciano. "On defining library and information science as applied philosophy of information". *Social Epistemology* 16, nr. 1 (2002): 37–49.
doi:10.1080/02691720210132789.

²⁶ Floridi, Luciano. *The philosophy of information*. 3de ed. Oxford: Oxford University Press, 2014, p. 290-315.

²⁷ Voorheen werd *document* als informatie-eenheid beschouwd, maar de toename van verschijningsvormen – ook in het ambtelijke domein – rechtvaardigt een nieuwe term.

altijd (met een bepaalde LoA) geïnterpreteerde gegevens. Deze objecten zijn echter niet altijd tot basale *infos* (zie 2.3.3) te herleiden. Een archief waarin dat wel kan, kan uitsluitend worden gevormd bij wetenschappelijk weten.

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

Meer is niet noodzakelijk om archiefwetenschap als een toegepaste informatiefilosofie te positioneren, want er zijn (met gezag beklede) agenten binnen een daarvoor aangewezen organisatie die gegevens uit het systeem verwerken tot informatie, zodat er kennis (over bijvoorbeeld strafbare feiten, personen en/of beleidsterrein) kan worden opgebouwd. De agent kan op basis hiervan binnen het systeem (publieksrechtelijk) handelen en (verplicht²⁸) verantwoording over zijn handelen kan afleggen. De ambtelijke inforg beïnvloedt zijn infosfeer en is daarvoor verantwoordelijk. Daarmee is de primaire rol van *archieff* in de samenleving ook omschreven. *Archief* maakt het mogelijk om het collectieve weten (de tweede vorm van 'weten') van de overheid te toetsen. Wat zijn de activiteiten en gebeurtenissen die het waardegeladen verhaal van de overheid vertellen? Is het rechtmatig, rechtvaardig, zonder aanzien des persoons, etc. Kortom, waarden die in een democratische rechtsstaat noodzakelijk zijn in de verhouding tussen burger en overheid.

In een niet-ambtelijk domein kan 'weten' ook tot bepaalde handelingen en/of activiteiten leiden, waarbij het mogelijk is dat er op enigerlei wijze *informatie* (voor later) wordt vastgelegd. Hier ontstaan dan eveneens informatieobjecten, waar door de tijd heen *waarheid* of *geloofwaardigheid* aan kan worden ontleend en/of waarmee een verhaal kan worden gereconstrueerd of getoetst.

Hoe dat door de tijd heen gedaan kan worden, is onderwerp van studie in de archiefwetenschap.

2.5.3 *Een zeer voorlopige GoA voor collectief weten*

We hebben nu diverse handvaten om *archieff* en diens bijbehorende wetenschap een specifieke niche binnen de informatiewetenschappen (in de zin van de eerste vorm van 'weten') en toepassing ervan in het domein (in de eerste en tweede vorm van 'weten') toe te bedelen. Geheel conform de informatiefilosofie doen we dat met behulp van een domein, context, doel en LoA (zie 2.3.2).

In de archiefwetenschap gaat het om informatieobjecten die aan een (werk)proces zijn gebonden.²⁹ Hetzij als grondstof, hetzij als product van dat

---

²⁸ Om de democratische rechtsstaat te beschermen is publiekrechtelijk handelen verantwoording schuldig aan het publiek. Dit is vastgelegd in de "Archiefwet 1995". Staatsblad. 30 mei 1995, 276 editie. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-1995-276.html>.

²⁹ David A. Bearman, "Archival issues in a computing environment", bewerkt door Stephen Yorke (gepresenteerd bij Playing for Keeps. The Proceedings of an Electronic Records Management Conference Canberra, Canberra, 1995), 234.

'Records are the information that is connected with a particular business transaction and only that information.'

Theo Thomassen, "Paradigmatische veranderingen in de archiefwetenschap", in *Naar een nieuw paradigma in de archivaliek*, bewerkt door Peter Horsman, Eric Ketelaar, en Theo

proces. In de terminologie van Floridi is het *stelsel* dat bestudeert wordt een verzameling van informatie(objecten). Archiefwetenschap bestudeert, beschrijft en innoveert de wijze waarop dat het beste kan worden uitgevoerd.

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

We kunnen nu zeer voorlopig³⁰ een aantal zaken vaststellen:

- domein: collectief 'weten' (het *stelsel*);
- context: het subsysteem waarin collectieve kennis wordt vastgelegd in informatieobjecten;
- doel: de toetsing van 'waarheid' of 'geloofwaardigheid' mogelijk maken;
- GoA[#]_{collectief weten}:
  - LoA[#]_{archief} = {verzameling dossiers; ...};
  - LoA[#]_{verzameling dossiers} = {dossiers; ordening, ...};
  - LoA[#]_{dossier} = {verzameling informatieobjecten; (werk)proces; ordening; ...};
  - LoA[#]_{verzameling informatieobjecten} = {informatieobjecten; ...}
  - LoA[#]_{informatieobject} = {(bevoegd) agent; inhoud; (werk)proces; ...};
  - LoA[#]_{bevoegd agent} = {identiteit; bevoegdheid; ...};
  - Etc.

Om het zeer voorlopige karakter op te heffen, moeten we het subsysteem beter onderzoeken en de aard ervan beter leren begrijpen. Hieraan is de rest van deze grondslagen gewijd.

Deze GoA[#]_{collectief weten} (vanaf hier laten we de toevoeging 'collectief weten' weg, omdat dit de enige GoA is die hier wordt besproken) vormt binnen het gestelde domein, context en doel de grondslagen van archief. De GoA[#] maakt vergelijking met andere informatiewetenschappen en de positie van archiefwetenschap daarbinnen een stuk eenvoudiger.³¹

Thomassen ('s-Gravenhage: Stichting Archiefpublicaties, 1999), 70.

'De archivalische discipline kan bovendien duidelijk worden afgebakend van andere wetenschappelijke disciplines. Ze bestudeert niet informatie in het algemeen, maar procesgebonden informatie. Ze stelt zich niet de beschikbaarheid van informatie in het algemeen ten doel, maar de beschikbaarheid van hoogwaardige informatie. Ze realiseert die doelstelling niet door onderwerpsgewijze ontsluiting, maar door selectie en bevraging vanuit de context van de werkprocessen die die informatie hebben doen ontstaan.'

³⁰ Het zeer voorlopige karakter wordt aangegeven door een hashtag (#). In deze grondslagen komen we overigens niet verder dan een voorlopige beschrijving, aangegeven met een asterisk (*).

³¹ Met de nu vastgestelde set is het echter al mogelijk om precies onderscheid te maken met een andersoortige informatieobjectencollectie: het bibliotheekwezen. Deze informatiecollegae onderschrijven ongetwijfeld doel en context en gaan met een iets andere terminologie behoorlijk ver mee in de 'afdeling' van de LoA's. Pas bij de LoA[#]_{bevoegd actor} moeten zij definitief afhaken. Hun collectie informatieobjecten is niet afkomstig van bevoegde actoren. Qua verwantschap liggen beide informatiewetenschappen dicht bij elkaar, maar informatiefilosofie geeft een methode om vrij precies te duiden waar de vergelijking mank gaat.

De collegae die in de ICT werkzaam zijn, haken vermoedelijk al af bij de geldende context en het nagestreefde doel.

3 Informatie- en archiefobjecten

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

3.1 Wat zijn informatie- en archiefobjecten?

3.1.1 Scherpstelling

Om een (betere) GoA* samen te stellen is het van belang om de aard van het subsysteem beter te onderzoeken.³² Allereerst kunnen we de context scherper formuleren.

Voor de Digitaliserings- en Archiveringsdienst (DAD) geldt specifiek dat we ons op de tweede vorm van *weten* richten, namelijk de collectieve kennis die in de ambtelijke context van JenV wordt vastgelegd met behulp van informatieobjecten. Dat is dus geen wetenschappelijke kennis, maar dat kan wel. Het is echter niet het primaire doel.

Het primaire doel is dat de publieke of politieke kennis (van zaken) van JenV vast kan worden gelegd door de archiefvormers, zodat hun handelen later op zijn merites kan worden getoetst. Dit 'later' kan worden gespecificeerd door de middel- en lange termijn. Dit sluit niet uit dat ook voor de korte termijn archiefobjecten worden vastgelegd, die ook voor langere bewaring in aanmerking komen, maar dat is niet het primaire doel.

Dan komen we op (wijzigingen *cursief*):

- domein: collectief 'weten';
- context: het subsysteem waarin collectieve kennis *bij JenV* wordt vastgelegd in *archiefobjecten*;
- doel: de toetsing van 'waarheid' of 'geloofwaardigheid' op de (*middel*)lange termijn mogelijk maken;

De verschuiving van informatie- naar **archiefobjecten** werpt de vraag op: wat zijn informatie- en archiefobjecten? En hoe verhouden ze zich tot elkaar? Om een betere GoA* samen te kunnen stellen moeten we allereerst de aard van deze objecten nader onderzoeken.

3.1.2 Onderscheid tussen informatie- en archiefobjecten

Sinds de mens is gaan schrijven worden er informatieobjecten gemaakt; van de boekhouding op een kleitablet tot een Whatsapp-bericht op een iPhone. Hoe verschillend deze informatieobjecten (lijken te) zijn, beide zijn bedoeld om informatie vast te leggen, om tijd en ruimte te overspannen. Informatieobjecten kunnen zaken en gebeurtenissen vastleggen en/of bedoeld zijn om deze te communiceren. Informatieobjecten kunnen vele functies vervullen, hierboven zagen we al twee voorbeelden: boekhouding en (moderne) brief.

Informatieobjecten kunnen ook ter lering en/of vermaak dienen, denk aan studieboeken en/of gedichtenbundels, maar ook aan games en landkaarten. Er

---

³² Variabelen die tot de GoA* behoren, worden met een afwijkende **kleur** aangegeven.

bestaat een enorm grote wereld aan informatieobjecten. De mensheid is sinds Babylonië al creërende intussen het zetta-tijdperk ingetreden.³³

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

Archiefobjecten hebben, naast bovengenoemde functies, een bijzondere functie: zij geven de geheugen- en verantwoordingsfunctie van een (overheids)organisatie vorm.

Bijvoorbeeld: welke vragen zijn aan de organisatie gesteld, hoe is de organisatie naar buiten getreden, wie wist wat wanneer, wat was het beleid, welke beslissing nam de bestuurder, waar is de rekening, of waar is het bonnetje?

Niet alle informatieobjecten in een organisatie zijn dus archiefobjecten. Een archiefobject geeft de inhoud van een handeling (activiteit of gebeurtenis) uit de werkelijkheid, opgesteld door een (bevoegde) actor in een interpreteerbare verschijningsvorm voor een bepaalde doelgroep. In een contemporaine administratieve context bestaat die doelgroep meestal uit 'daartoe gerechtigden' – zeker in een justitiële context – die meestal in een wet of aanpalende regeling zijn benoemd. Al beweegt de huidige trend naar 'open, tenzij', dan moet nog iets voor die 'tenzij' worden geregeld.

Met een archiefobject communiceert de opsteller een bepaalde handeling aan anderen om daarmee een bepaald effect te sorteren.³⁴ Het opstellen van een dergelijke boodschap is in (vrijwel) alle gevallen aan een bepaald werkproces gebonden. In een publieke context is dan sprake van een bepaald mandaat dat door wet- en regelgeving is verleend, zodat de actor bevoegd is via een omschreven (werk)proces een handeling te verrichten.

Van verzonden archiefobjecten wordt meestal een kopie (de minuut) in het archief bewaard, zodat de handeling later desgewenst opgezocht kan worden en op basis van de inhoud de handeling kan worden verantwoord. Om deze reden vereist de wetgever een 'geordende en toegankelijke staat' van het archief.³⁵

Publieke organisaties moeten zich dus kunnen verantwoorden voor hun handelingen, juist omdat zij dit namens de burger doen. De laatste mag daar wat van vinden.

Om de burger daarbij te helpen komen op de langere termijn sommige archiefobjecten in het publieke domein bij openbare archiefbewaarplaatsen waar ze geraadpleegd kunnen worden. Vanaf dat moment van overbrenging kan de samenleving nota nemen van hoe de publieke organisatie zijn taken uitvoerde. Op korte termijn kan de burger, al dan niet met behulp van de openbaarheidswetgeving, inzage vragen en bij (vermeende) inbreuk op diens belangen (voor de rechter) in beroep of bezwaar gaan. Daarnaast kan de organisatie informatie actief openbaar maken op de eigen website of op een ander

³³ Floridi, Luciano. The ethics of information. 1ste ed. 4 vols. Principia Philosophiae Informationis 2. Oxford: Oxford University Press, 2013, p. 16.

Brinkman, Barber. "Zettabyte-tijdperk breekt aan". Publiek. Computable, 19 juni 2020. <https://www.computable.nl/artikel/blogs/business-analytics/6943073/5260614/zettabyte-tijdperk-breekt-aan.html>.

³⁴ John Seely Brown en Paul Duguid, "The social life of documents", *First Monday* 1, nr. 1 (6 mei 1996),

<https://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/viewArticle/466/387>.

³⁵ "Archiefwet 1995". Staatsblad. 30 mei 1995, 276 editie. <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-1995-276.html>.

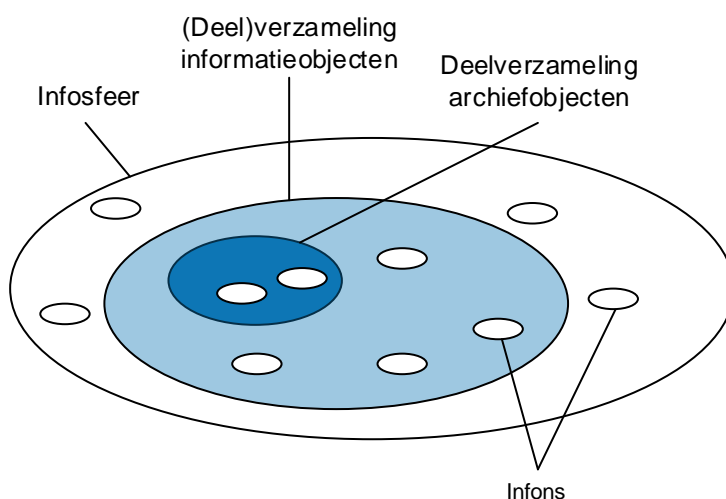
overheidsplatform.

Het archief dient dus ook deze (werk)processen (onderzoek door derden) te kunnen faciliteren. Dat betekent dat impliciete kennis, die in een contemporaine administratie aanwezig is, expliciet moet worden gemaakt om ook de onderzoeker in zijn onderzoek te kunnen faciliteren.

Archiefobjecten die niet voor overbrenging naar een **openbare archiefbewaarplaats** in aanmerking komen, worden na een voorgeschreven aantal jaren vernietigd. De termijnen van **vernietiging** zijn vastgelegd in de **selectielijst** voor dat beleidsterrein. Deze lijsten worden in de **Staatscourant** gepubliceerd. Het Nederlandse publiek kan van deze **publicatie** nota nemen en hier desgewenst bezwaar tegen aantekenen.

Kortom, archiefobjecten zijn een deelverzameling van de verzameling informatieobjecten en onderscheiden zich van de andersoortige informatieobjecten door de specifieke functies die ze vervullen. Archiefobjecten zijn specifiek bedoeld om te reconstrueren wat er zich in de wereld heeft afgespeeld. In de ambtelijke context komt daar controle van het functioneren van de democratische rechtsstaat als functie bij. De infosfeer van Floridi bestaat uit de enorme (deel)verzameling informatieobjecten en de kleine deelverzameling archiefobjecten (zie *Figuur 3*).

Uit onze context volgt dat archiefobjecten de collectieve kennis van JenV vastleggen. Deze kennis komt voort uit de handelingen die JenV pleegt en vastlegt in de administratieve processen. Binnen het domein zijn deze archiefobjecten bedoeld om beide vormen van collectieve 'weten'³⁶ te bedienen en te laten toetsen.

Figuur 3: Informatie- en archiefobjecten in de infosfeer

³⁶ Van de organisatie op kleine schaal, de (justitiële) keten op middelgrote schaal of samenleving op grote schaal.

3.2 Eisen aan archiefobjecten

Een archiefobject heeft vier eigenschappen nodig om de bovenstaande functie uit te kunnen voeren, bestaande uit:

- 1 *handeling*³⁷, de **activiteit** of **gebeurtenis** in de realiteit waarover het daarbij **ontvangen** en/of **opgemaakte** archiefobject getuigt;
- 2 *verschijningsvorm*, op enigerlei wijze dient er een (min of meer) vastliggende verschijningsvorm voor de lezer te worden vastgelegd;
- 3 *inhoud*, de inhoudelijke boodschap over een activiteit of gebeurtenis;
- 4 (bevoegde) *actor*, die het archiefobject heeft opgemaakt of ontvangen.

Hierboven (2.5.2) hebben we al gezien dat de *agent* van Floridi in de archiefwetenschap in twee rollen voorkomt, als **zorgdrager** en als **actor**. De actor kunnen we verder uitsplitsen in een **archiefvormer** en **-beheerder**. In deze opsomming valt verder op dat de inhoud en de verschijningsvorm in de digitale wereld van elkaar losgekoppeld zijn, een kenmerkend aspect van digitale informatieobjecten.³⁸

Aan welke voorwaarden dienen archiefobjecten te voldoen? Hiervoor verwijst³⁹ de Minister in de Archiefregeling onder andere naar een andere vorm van wetgeving, namelijk in het maatschappelijke verkeer gevormde (vrijwillige) regelgeving: systemen van certificering en accreditatie⁴⁰.

In de Archiefregeling wordt in artikel 19 rechtstreeks verwezen naar NEN-ISO 23081 en in de Memorie van Toelichting naar NEN-ISO 15489.⁴¹ De laatstgenoemde norm geeft vier eisen die aan informatieobjecten worden gesteld. Deze zijn te projecteren op de hierboven geformuleerde vier eigenschappen die een informatieobject dient te hebben om een archiefobject te zijn (zie ook *Figuur 4*):

- *authenticiteit*⁴² is een kwaliteitseis aan de (bevoegde) actor, die op een bepaald **tijdstip** een **bepaald archiefobject** heeft ontvangen of

³⁷ Binnen die handeling valt ook het ontvangen en opmaken van informatieobjecten.

³⁸ MacKenzie Owen (1999) geciteerd in Frits Derksen, "De organisatie van duurzaam digitaal bewijs" (Masterscriptie, Universiteit van Amsterdam, 2012), 17.

³⁹ Een reden voor de wetgever om dit te doen kan zijn, dat in een norm door vakgenoten consensus is bereikt over definities van abstracte zaken. De wetgever hoeft dan niet meer zelf dergelijke (altijd arbitraire) definities op te stellen.

⁴⁰ Aline Margreet Klingenberg, "Bestuursrecht, e-mail en internet. Bestuursrechtelijke aspecten voor elektronische overheidscommunicatie" (Diss., Universiteit van Groningen, 2011), 28, <https://irs.ub.rug.nl/ppn/331568829>.

⁴¹ "Archiefregeling", *Staatscourant*, 6 januari 2010, 70 editie, <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2010-70.html>.

⁴² NEN, "NEN-ISO 15489-1 (nl) Informatie en documentatie - Informatie- en archiefmanagement - Deel 1: Algemeen (ISO 15489-1:2001,IDT)" (NEN, 2001), 11.. 'Een authentiek archiefstuk is een archiefstuk, waarvan kan worden bewezen:

- a) dat het is wat het beweert te zijn;
- b) dat het opgemaakt of verzonden is door de persoon die beweert het te hebben opgemaakt of verzonden;
- c) dat het opgemaakt of verzonden is op het tijdstip als aangegeven.'

- opgemaakt. Hierin kan het herkomstbeginsel⁴³ of – moderner – bestemmingsbeginsel⁴⁴ worden herkend;
- *betrouwbaarheid*⁴⁵ is een eis aan de vastlegging van de handeling, of deze volledig en nauwkeurig wordt vastgelegd. Hoe gedetailleerder de **procedure** hoe betrouwbaarder het archiefobject is.⁴⁶ Bij archiefobjecten heeft dit een nauwe relatie met de authenticiteit van diegene die de handeling vastlegt/vast moet leggen (de bevoegde actor)⁴⁷;
  - *integriteit*⁴⁸ is een eis aan de inhoud. De inhoud mag niet onbevoegd of onbedoeld worden **gewijzigd**;
  - *bruikbaarheid*⁴⁹ is een eis aan de **interpreteerbaarheid** van de verschijningsvorm. Verschijningsvormen die niet bruikbaar zijn, zijn waardeloos in ieder (werk)proces.

Datum

24 maart 2023

Ons kenmerk

v3.0

---

⁴³ "ArchiefWiki", geraadpleegd 13 september 2011,

<https://archiefwiki.org/wiki/Hoofdpagina..> Herkomstbeginsel: 'Het herkomstbeginsel is de methode van archiefregeling, volgens welke elk stuk wordt gebracht tot het archief en tot de afdeling van het archief, waartoe het, toen het archief nog een levend organisme was, laatstelijk heeft behoord". (Ned. Archievenblad 1908/1909, blz. 14)'

⁴⁴ Ibid. Bestemmingsbeginsel: 'Beginsel dat ieder archiefstuk deel uitmaakt van het archief waarin het bij ontvangst of opmaken is opgenomen.'

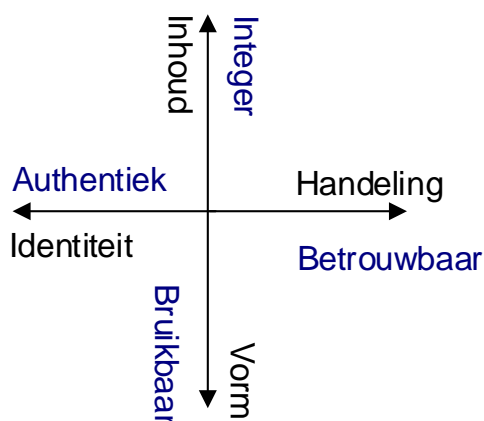
⁴⁵ NEN, "NEN-ISO 15489:1", 11.. 'Een betrouwbaar archiefstuk is een archiefstuk, waarvan de inhoud kan worden vertrouwd als een volledige en nauwkeurige weergave van transacties, activiteiten of feiten waarvan het getuigt en waarop men zich kan verlaten bij de uitvoering van opvolgende transacties of activiteiten.'

⁴⁶ Luciana Duranti, "Reliability and Authenticity: The Concepts and Their Implications", *Archivaria* 39 (8 februari 1995): 6.

⁴⁷ Livia Iacovino, *Recordkeeping, ethics and law regulatory models, participant relationships and rights and responsibilities in the online world* (Dordrecht, the Netherlands : Springer, 2006), 41.. 'As the reliability of a record is closely linked with a person's or entity's role in record creation, identity has to be defined in relation to roles. (...) Law, conventions and societal mores may define these roles. Legal identity is evidenced in juridical information.'

⁴⁸ NEN, "NEN-ISO 15489:1", 11.. 'De integriteit van een archiefstuk heeft betrekking op het feit dat het volledig en ongewijzigd is.'

⁴⁹ Ibid.. 'Een bruikbaar archiefstuk is een archiefstuk, waarvan de vindplaats bekend is, dat kan worden teruggevonden, weergegeven en geïnterpreteerd.'

Figuur 4: Eigenschappen en kwaliteitseisen daaraan

Digitale archiefobjecten zijn kwetsbaar, vluchtig en eenvoudig manipuleerbaar. Toch kunnen ze onder omstandigheden voor de rechter als *bewijs* dienen.⁵⁰ Aan deze eisen kan tegemoet worden gekomen met behulp van **metagegevens**, die de **ontstaans-** en **beheercontext**⁵¹ van informatieobjecten beschrijven. Metagegevens maken impliciete informatie expliciet, mits ze op het juiste moment zijn vastgelegd. Hiervoor verwijst de wetgever – in art. 19 Ar – naar NEN-ISO 23081. Voor de Rijksoverheid is van NEN-ISO 23081 de Richtlijn metagegevens Rijksoverheid⁵² en het Toepassingsprofiel Metagegevens Rijksoverheid⁵³ afgeleid.

3.3 Digitale duurzaamheid

Nu zijn de eigenschappen van archiefobjecten en de eisen daaraan bekend, maar daarmee is nog niet aan alle voorwaarden voldaan om een digitaal archief op te kunnen bouwen. Hiervoor is nog een extra maatregel noodzakelijk. Het venijn wordt veroorzaakt door de vierde eis: bruikbaarheid. Die is in de digitale wereld niet zo vanzelfsprekend.

De eerder aangehaalde loskoppeling van inhoud en verschijningsvorm speelt hier een rol in. Preciezer: er bestaat een spanningsveld tussen integriteit en bruikbaarheid.

⁵⁰ Derksen, Frits. "De organisatie van duurzaam digitaal bewijs". Masterscriptie, Universiteit van Amsterdam, 2012.;

Stern, Alfred G. "Rimpelingen in de ruimtetijd. Actueel volgen van personen in de strafrechtketen". Masterscriptie, Universiteit van Amsterdam, 2013.

⁵¹ Hans Hofman, "Een uitdijend heelal? Context van archiefbescheiden", in *Context. Interpretatiekaders in de archivaliek*, Jaarboek 2000 ('s-Gravenhage: Stichting Archiefpublicaties, 2000), 53–57.

⁵² Kennislab, "Richtlijn Metagegevens Overheidsinformatie. Toelichting" (ICTU, 15 juli 2009), <https://kennislab.files.wordpress.com/2010/01/richtlijn-metagegevens-overheid-schema-entiteiten-en-elementen-versie-2-5.pdf>.

⁵³ KennisLAB, *Toepassingsprofiel Metagegevens Rijksoverheid* ('s-Gravenhage 2009).

Om de bruikbaarheid op lange termijn te garanderen is het soms noodzakelijk om de integriteit van de inhoud aan te tasten. Integriteit is afhankelijk van wat in specifieke gevallen als de **intellectuele inhoud** of als **vormgeving** wordt aangezien. Denk bij dit laatste bijvoorbeeld aan kleur of lettertype.

Aantasting van de integriteit dient onder beheerde omstandigheden te gebeuren om de vier kwaliteitseisen volledig te garanderen. Over de ondernomen **preservatieacties** dient verantwoording te worden afgelegd.

Datum

24 maart 2023

Ons kenmerk

v3.0

Met betrekking tot digitale duurzaamheid kan het justitiële domein niet passief meeliften op wat er in het publieke domein aan gereedschap wordt ontwikkeld. Sommige justitiële persoonsdossiers worden in sommige gevallen zo lang bewaard dat hier problemen gaan optreden als er geen voortijdige maatregelen worden getroffen. Dergelijke dossiers komen in het algemeen niet voor permanente bewaring in aanmerking, zodat de duurzaamheidsproblematiek niet afgewenteld kan worden op de openbare archiefbewaarplaatsen.

De wetgever schrijft voor dat er **open bestandsformaten** moeten worden gebruikt⁵⁴, maar dit is nog niet overal ingeburgerd. Bovendien bestaan er voor sommige archiefobjecten simpelweg (nog) geen open bestandsformaten, zodat *best practices* moeten worden ingezet om de bruikbaarheid op termijn te kunnen garanderen. Het gebruik van open bestandsformaten zou wellicht de bruikbaarheid kunnen verlengen, maar dit is een aannname van de wetgever. Niemand weet immers of bijvoorbeeld PDF/A-bestanden over enige decennia nog bruikbaar zijn. Actieve preservatie⁵⁵ is noodzakelijk om de digitale duurzaamheid van verschijningsvormen te garanderen.

De inrichting van actieve preservatie, bestaande uit preservatiebeleid, testbed (procedures en gereedschap) en monitoring van de archiefobjecten die in het archief zijn opgenomen of opgenomen gaan worden, moet de garantie op digitale duurzaamheid borgen.

3.4 'Actueel' archiveren

Om archiefobjecten door de tijd heen integer en bruikbaar te houden is het niet alleen noodzakelijk om ze onmiddellijk na creatie in een beheerde omgeving onder te brengen, maar liefst ook in een omgeving die de digitale duurzaamheid veiligstelt. Dit noemen we *actueel archiveren*. Hoe langer daarmee gewacht wordt, hoe meer moeite (tijd en kosten) het op termijn zal vergen om een archiefobject bruikbaar te houden. Een **overbrengingstermijn** van twintig tot dertig jaar is in de ICT een termijn, waaraan de bruikbaarheid van een archiefobject slechts zelden voldoet als geen voortijdige maatregelen worden getroffen.

Onmiddellijke opname in een beheerde omgeving is de enige manier om de vier kwaliteitseisen op (middel)lange termijn te garanderen. Bovendien kan de ontstaanscontext ook beter meteen vastgelegd worden, omdat dit 'nu' beter bekend is dan op een later tijdstip bij later onderzoek of (nog later) overbrenging. Grote kans dat de handelende organisatie is gereorganiseerd – of erger – is gefuseerd of verdwenen, zodat slechts met moeite, tijd en geld de

⁵⁴ Art. 26, "Archiefregeling", Wet- en regelgeving, *Overheid.nl*, (6 januari 2010), <https://wetten.overheid.nl/BWBR0027041/>.

⁵⁵ Actieve preservatie komt neer op een ingericht en beheerd proces van beleid, monitoring en (eventuele) conversie.

ontstaanscontext gereconstrueerd moet worden met alle gevolgen bovendien voor integriteit, bruikbaarheid, authenticiteit en betrouwbaarheid.⁵⁶ Dit vergemakkelijkt tevens het onderzoek door derden (bij openbare bewaarplaatsen), naast andere maatregelen die daarvoor getroffen moeten worden.

Een **ononderbroken keten van beheer** binnen een archivistische context kan aantoonbaar garanderen dat het archiefobject (inclusief de ontstaanscontext) de tand des tijds met goed gevolg heeft doorstaan.⁵⁷ De term *chain of custody* is niet nieuw en al in 1920 gemunt door Jenkinson.⁵⁸ Als de keten wordt verbroken worden archiefobjecten onbetrouwbaar.⁵⁹

Nijboer vindt dit, binnen een juridische context, voor strafrechtelijk bewijsrecht doorslaggevend voor sporen en stukken van overtuiging en rept eveneens over een *chain of custody*.⁶⁰ Een gecontroleerde en gewaarborgde route van digitale archiefobjecten is in het (straf-, vreemdelingen- en jeugd)recht van het grootste belang, gezien de inherente kwetsbaarheid van dergelijke objecten. Ook hier speelt de – op het juiste moment vastgelegde – metagegevens een cruciale rol.

Actueel archiveren lost (een deel van) de hierboven beschreven problemen op. In de eerste plaats worden ongeautoriseerde en ongewenste manipulaties voorkomen. Daarnaast kunnen de eisen aan de vier eigenschappen door de tijd heen veilig worden gesteld, waarbij vooral het spanningsveld tussen bruikbaarheid en integriteit kan worden verminderd. Actueel archiveren sluit dus zo spoedig mogelijk, idealiter onmiddellijk, aan op het werkproces.

We hebben nu heel wat variabelen voor de te verbeteren GoA** gevonden. Al is samenhang en hiërarchie nog niet duidelijk. Bovenstaande perspectief op (digitaal) archiveren heeft echter in 1996 tot een nieuw model geleid. Dit model is het onderwerp van bespreking in het volgende hoofdstuk, want het biedt juist de benodigde samenhang en hiërarchie voor de GoA*.

⁵⁶ Iacovino, *Recordkeeping, ethics and law regulatory models, participant relationships and rights and responsibilities in the online world*, 103.. 'Carucci [Carucci and Messina, *Manuale di Archivistica per L'impresa*, pp. 43-44 and p. 80] argues that documentary and administrative procedures or workflow must be captured by electronic systems. The relevance of procedural context provides an important bridge between diplomatics-archival science and the records continuum approach to metagegevens and record context.'

⁵⁷ Ibid., 48-49.

⁵⁸ Hilary Jenkinson, *A manual of archive administration including the problems of war archives and archive making* (Oxford: Clarendon Press, 1922), 35-38, https://www.archive.org/stream/manualofarchivea00jenkuoft/manualofarchivea00jenkuoft_djvu.txt.

⁵⁹ Frank Upward, "Structuring the records continuum. Part two: Structuration theory and recordkeeping", *Archives and manuscripts* 25, nr. 1 (1997): 26.

⁶⁰ J.F. Nijboer, *Strafrechtelijk bewijsrecht*, 6de ed. (Nijmegen: Ars Aequi Libri, 2011), 199.. '(...) er is in de rechtszalen vaker dan in de tweede helft van de twintigste eeuw discussie over deskundigenonderzoek en – bewijs. Dit geldt zeker ook voor de aandacht die wordt besteed aan de 'chain of custody': de (gecontroleerde, van waarborgen voorziene) route die sporen en stukken van overtuiging afleggen tussen de verkrijging tot aan de bewijsvoering ter terechtzitting.'

4 *Records continuum model*

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

4.1 De assen

Het evolutionair geïnspireerde *life cycle model* van archivering⁶¹ was met de opkomst van de computer in de administratieve omgeving aan vervanging toe. Toch duurde het nog tot 1996, voordat de archiefwetenschap met een nieuw model kwam: het *records continuum model* van Upward.⁶²

Dit model beschrijft meer dimensies van archiefbeheer dan de (fysieke) keten van beheer van archiefobjecten. De vier continua⁶³ die het *records continuum* doorsnijden zijn⁶⁴:

1. *recordkeeping container*⁶⁵ *continuum*: kan worden opgevat als de beheerde (**aggregatievormen** van) archiefobjecten. In dit continuum kan Jenkinson's *chain of custody* en het *life cycle* model worden geprojecteerd;
2. *identity continuum*: representeert de actor, diens **organisatie** en bijbehorende bevoegdheden;
3. *evidential continuum*: bevat de inhoud die uiteindelijk een rol speelt in geheugenvorming;
4. *transactional continuum*: hier vindt de **ingerichte handeling** (inclusief vastlegging), zoals die daadwerkelijk is uitgevoerd of waargenomen plaats.⁶⁶

Het identiteits-continuum is van belang bij de creatie en ontvangst van informatieobjecten in een publieke context. Door hier voldoende rekening mee te houden kan op een bepaald moment worden voldaan aan de juridische eisen van specifieke sociale systemen.⁶⁷

⁶¹ Muller Fz., S., Feith, J.A., en Fruin Th. Az, R. "Handleiding voor het ordenen en beschrijven van archieven". Erven B. Van Der Kamp, 1920, Groningen, p. 5.

<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMKB02B:000000165:00013>

"[...] een archief is een organisch geheel, een levend organisme, dat volgens vaste regelen groeit, zich vormt en vervormt."

⁶² Upward, "Structuring the Records Continuum - Part One".

⁶³ Frank Upward, "Modelling the continuum as paradigm shift in recordkeeping and archiving processes, and beyond - a personal reflection", *Records Management Journal* 10, nr. 3 (2000): 8, doi:10.1108/EUM0000000007259.

'The continua can be read as in constant motion around the intersecting point of creation. Indeed I initially called them axes, and drew them as lines on the diagram. There are variations to the way I, and others, have presented the model, but the representation in this article is true to the original version and retains its terms.'

⁶⁴ Upward, "Structuring the Records Continuum - Part One", 279-280.

⁶⁵ Upward, "Modelling the continuum as paradigm shift in recordkeeping and archiving processes, and beyond - a personal reflection", 7.

Oorspronkelijk heette deze as recordkeeping axis. Later is de 'container' toegevoegd, waardoor conceptueel de vorm van de (intellectuele) inhoud is gescheiden. In dit artikel refereert Upward 'recordkeeping objects', waarin dat onderscheid weer minder duidelijk is.

⁶⁶ Upward, "Structuring the Records Continuum - Part One".

⁶⁷ Iacovino, *Recordkeeping, ethics and law regulatory models, participant relationships and rights and responsibilities in the online world*, 5.

4.2 De dimensies

Uit het model blijkt dat er conceptueel onderscheid wordt gemaakt in de eigenschappen van het archiefobject. Bij een fysiek archiefobject is de inhoud onverbreekelijk verbonden met zijn drager en kan de integriteit uitsluitend aangetast worden door fysiek waarneembare wijzigingen aan te brengen. Dit model maakt expliciet onderscheid tussen de inhoud en de vorm.

Om het verschil met het *life cycle model* te verhelderen heeft Upward bovenstaande continua voorzien van ruimtetijdelijke dimensies en deze losgekoppeld van het informatieobject. Upward definieert vier dimensies⁶⁸:

- 1 *create* (creëren of opmaken): in de eerste dimensie wordt het archiefobject gecreëerd. Dit is de fase voorafgaand aan het definitief (net)exemplaar, waarin (ontvangen) informatie en gegevens⁶⁹ met een bepaalde handeling nieuwe informatie wordt en de fase waarin het definitieve archiefobject formeel wordt vastgesteld⁷⁰;
- 2 *capture* (borgen): in de tweede dimensie wordt een archiefobject na publicatie⁷¹ als archiefobject geregistreerd, in samenhang met andere archiefobjecten gebracht. Dit is uiteraard een activiteit die op zichzelf weer in de creatiedimensie thuis hoort⁷²;
- 3 *organise* (organiseren): in de derde dimensie wordt archief actief als geheugen georganiseerd. Hier wordt nagedacht over de wijze waarop de geborgen archiefobjecten voor latere generaties moeten worden bewaard om de ruimtetijd te overwinnen⁷³;

⁶⁸ Upward, "Structuring the Records Continuum - Part One", 280–281; Frank Upward, "Continuum mechanics and memory banks. (1) Multi-polarity", *Archives and manuscripts* 33, nr. 1 (2005): 90–92.

⁶⁹ Onder data verstaat Upward woorden en getallen.

⁷⁰ Luciana Duranti, "Diplomatics: New Uses for an Old Science, Part II", *Archivaria* 29 (december 1989): 10, 14; Luciana Duranti, "Diplomatics: New Uses for an Old Science, Part III", *Archivaria* 30 (januari 1990): 17.

1989: 'Focusing on acts will allow us to analyse the second circumstance or condition characterizing modern documentary production: the fragmentation of juridical acts in many related but autonomous juridical and non-juridical acts, each resulting in written documents.'

'Compound acts [are] composed of many different acts produced by the same individual or organ or by a number of individual organs, but all essential to the formation of some final act of which they are partial elements.'

1990: 'Most modern bureaucratic acts are compound acts, and specifically acts on procedure. These acts do not manifest themselves in one document, but in files and even in series.'

⁷¹ Een informatieobject dat een actor voor zichzelf houdt zal niet tot archivering leiden; er is immers geen lezer. Archiefobjecten hebben de functie om door een groep, in- of extern, te worden geïnterpreteerd, archiefobjecten zijn letterlijk grensoverschrijdend.

⁷² Dit vormt archief van het archief.

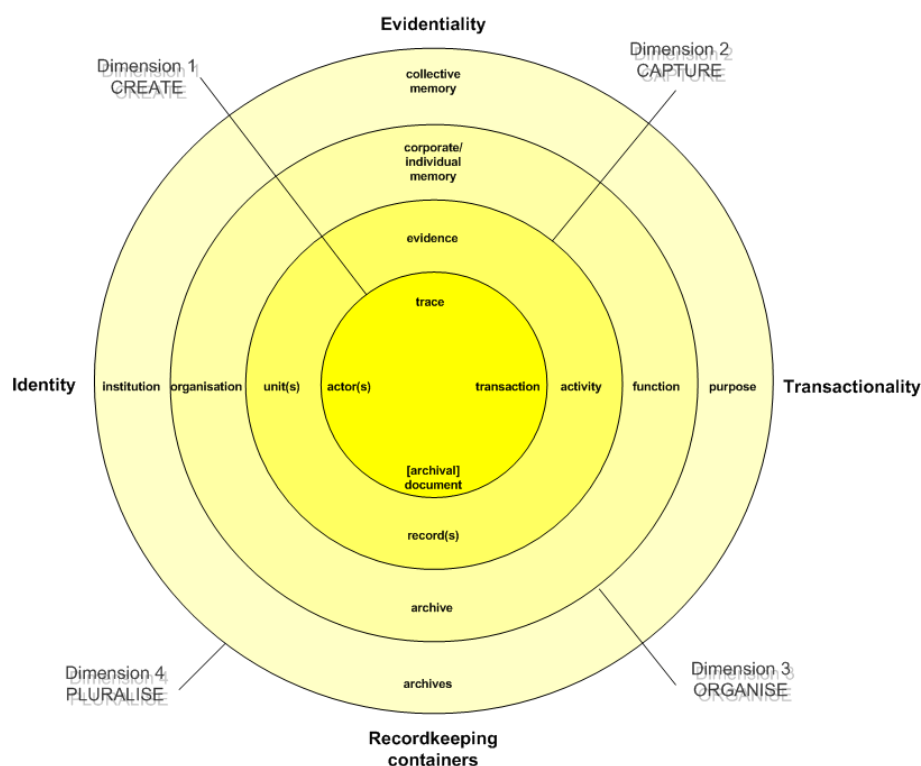
⁷³ Dit is op zichzelf ook een activiteit die in de creatiedimensie thuishoort en meer archief van het archief vormt.

- 4 *pluralise* (vermeerderen (van interpretatie)): in de vierde dimensie worden de archieven in samenhang met andere archieven gebracht om een collectief geheugen te vormen.⁷⁴

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

Geïnspireerd door Foucault⁷⁵ is dit model door Upward gevisualiseerd (zie *Figuur 5*). De continua zijn (uiteeraard) glijdende schalen, waarmee goed tot uitdrukking kan worden gebracht dat niet altijd zo precies is te definiëren wat een archiefobject nu is, of een dossier, etc. Daarnaast is het een ruimtetijd model, hoe verder de concentrische ringen van het midden (de 'oerknal') af komen te staan, hoe verder de lezer zich in ruimte en tijd zich bevindt en hoe moeilijker het zal zijn om een archiefobject te interpreteren.

In het *records continuum model* is het hierboven staande assenstelsel goed te projecteren. De eigenschappen van archiefobjecten liggen immers ten grondslag aan Upwards model.

Figuur 5: Records continuum model van Upward (2000)

⁷⁴ Upward, "Structuring the Records Continuum - Part One".

⁷⁵ Upward, "Continuum mechanics and memory banks. (1) Multi-polarity", 107-108.

'(...) my initial source of inspiration for the concentric circles element of the continuum model was in fact Foucault's theory about four thresholds in knowledge formation and how the way the crossing of those thresholds is uneven, random and insecure which set me looking for similar thresholds in archival theory and practice. Foucault's theory can be found in Michel Foucault, *The Archeology of Knowledge*, Routledge reprint, London 1995 p. 186-187.'

De glijdende schaal van een continuüm geeft ook houvast met betrekking tot het beheer van archiefobjecten. Hierboven is al gesteld dat digitale archiefobjecten onmiddellijk in een beheerde omgeving opgenomen dienen te worden om hun vluchtige karakter te beschermen.

Datum
24 maart 2023

Ons kenmerk
v3.0

Idealiter zouden archiefobjecten onmiddellijk in een **e-depot** opgenomen en opgeslagen moeten worden om de duurzaamheid te garanderen. Een archiefvormer kan om moverende redenen besluiten om archiefobjecten pas te migreren als een zaak is afgedaan, een contract is verlopen, een dossier gesloten, etc., mits deze beschikt over een beheerde omgeving waarin authenticiteit, bruikbaarheid, integriteit en betrouwbaarheid kan worden gegarandeerd.

In het geval dat archiefobjecten op een later tijdstip wordt geborgd, worden de archiefobjecten inclusief de bijbehorende **eventgeschiedenis** opgenomen. Hieruit blijkt immers dat het archiefobject altijd in beheer is geweest vanaf het moment van opmaak of ontvangst.

Nu hebben we een beeld van de hiërarchie van de eigenschappen van de archiefobjecten. Daarmee zijn we er nog niet, we hebben nog geen beeld welke (sub)systeemcomponenten er komen kijken bij de creatie en/of verwerking van informatie. Dat is onderwerp van het volgende hoofdstuk.

5 Het archiveringsysteem

Datum
24 maart 2023

Ons kenmerk
v3.0

5.1 Systeemtheorie

Het systeem (onze realiteit) wordt gevormd door twee vormen van collectief weten (zie 2.3.2). Het te onderzoeken subsysteem, waarin *archief* een rol speelt, legt de daarvoor benodigde collectieve kennis vast in informatieobjecten (zie 2.5.3). Dit subsysteem zullen we in het vervolg *archiveringsysteem* noemen. Om helder te krijgen hoe het archiveringsysteem 'werkt', kan systeemtheorie behulpzaam zijn. Een systeem maakt van instromende grondstoffen uitstromende producten. We kennen intussen de grondstof en product van het archiveringsysteem: respectievelijk informatie en verhalen.

5.2 Acht systeemcomponenten

Dankzij het *records continuum model* (zie 4.2) hebben we een handvat waar we kunnen beginnen en waar het, gezien zijn naam, ook lijkt te beginnen: de creatiedimensie. In de creatiedimensie uit het *records continuum model* wordt ook iets gemaakt: gebeurtenissen of activiteiten worden in een verhaal vastgelegd.

Denken in systemen stamt al uit de oorkondenleer (diplomatiek)⁷⁶ en krijgt in 1993 nieuw leven ingeblazen als Bearman een *record-keeping system* als een speciaal type informatiesysteem introduceert⁷⁷. Bearman splitst een informatiesysteem uit in hardware, software, benodigdheden, mensen, beleid, procedures en alle onderhoud en training die nodig zijn om de componenten samen te laten werken. Deze achteloze uitsplitsing – Bearman is vooral geïnteresseerd in het getuigende aspect van archiefstukken in een digitale wereld – is voor verbetering vatbaar.

Er zijn acht systeemcomponenten geïdentificeerd, die ieder hun eigenaardigheden meebrengen: **wet- en regelgeving**, **procedures**, informatieobject(en), **cultuur**, **kennis**, metagegevens, handeling(en) en **technologie** (zie Figuur 6).⁷⁸

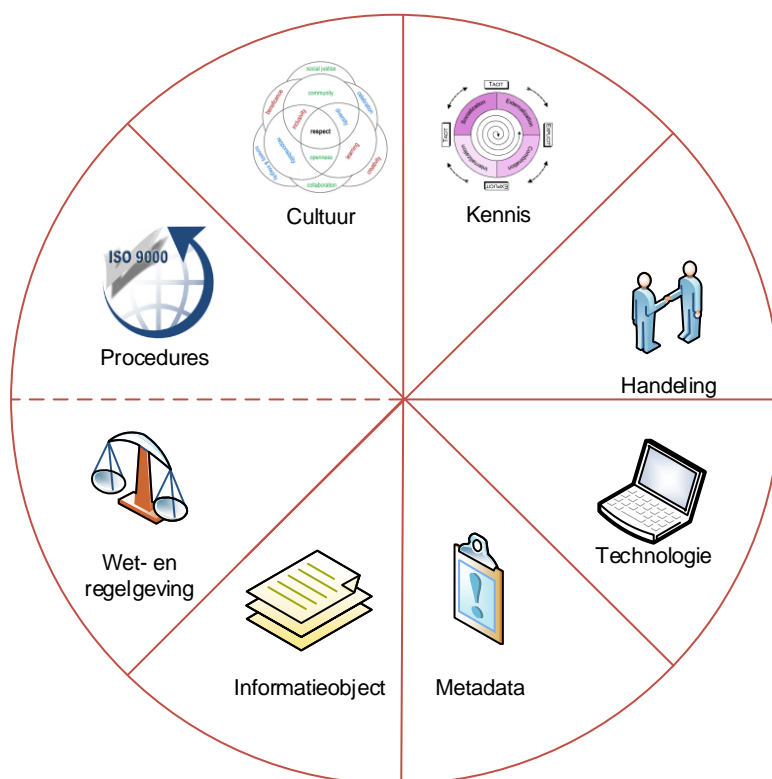
⁷⁶ Luciana Duranti, "Diplomatics: New Uses for an Old Science, Part IV", *Archivaria* 31 (december 1990): 10.

'The identified elements were the juridical system, which constitutes the necessary context of document-creation; the act, which is its determinant cause; the persons, who are its agents and factors, the procedures, which guide its course; and the documentary form, (...)'

⁷⁷ David A. Bearman, "Record-keeping systems", *Archivaria* 36 (1 januari 1993): 17, 33.

Bearman heeft het over een technisch systeem waarin heel vooruitstrevend metagegevens over documenten verzameld worden in plaats van achteraf beschreven.

⁷⁸ Stern, "Rimpelingen in de ruimtetijd. Actueel volgen van personen in de strafrechtketen", p. 60–63.

Figuur 6: Archiveringsysteem

Hierin valt op dat we het opeens weer over informatieobjecten hebben in plaats van archiefobjecten. In de creatiedimensie doen beide objectsoorten de ronde⁷⁹, zodat hier voor de grotere verzameling der informatieobjecten is gekozen.

Sommige componenten hebben een sterke invloed op elkaar, zoals: 1) cultuur en kennis, 2) werkproces en technologie, 3) informatieobjecten en metagegevens en 4) wet- en regelgeving en procedures. Zij vormen vier clusters, die samen de assen (zie 4.125) van het *records continuum model* voor het grootste deel definiëren. Hieruit blijkt dat beide modellen – *records continuum model* en archiveringsysteem – op elkaar te projecteren zijn⁸⁰, zodat er een nieuw integraal informatiemodel ontstaat. Dit is onderwerp van het volgende hoofdstuk.

⁷⁹ Archiefobjecten in concept of informatieobjecten die slechts zijdelings tot het werkproces behoren.

⁸⁰ Stern, "Rimpelingen in de ruimtetijd. Actueel volgen van personen in de strafrechtketen", p. 64–71.

6 Het integrale informatiemodel⁸¹

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

6.1 Fusie van twee modellen

Door het archiveringsysteem op het *records continuum model* te projecteren ontstaat het integrale informatiemodel (zie **Figuur 7**). In dit model is de vierde dimensie van het *records continuum model* in twee (sub)dimensies opgedeeld: in vermeerderen (van interpretatie) binnen het netwerk (of keten) en in vermeerderen in de samenleving (bij een openbare archiefbewaarplaats). Hieruit volgt dat een archiefvormer eerst zijn interne informatiehuishouding op orde moet hebben (van opmaak/ontvangst tot organisatie in zijn archief), voordat hij zijn archiefobjecten⁸² kan delen met derden. De kans is anders groot dat een archiefobject waar mee naar buiten wordt getreden zich aan de waarneming van eigen medewerkers onttrekt. De eerste drie dimensies dienen dus ingericht te zijn, voordat de vierde wordt betreden.

Het onderliggende *records continuum model* is een ruimtetijdmodel, dat te demonstreren is met het integrale informatiemodel: hoe verder terug in de tijd gekeken wordt, hoe lastiger het is om met contemporaine kennis en normen en waarden het archief te interpreteren en des te meer competenties nodig zijn. Het gaat in de creatiedimensie om een activiteit of gebeurtenis die in de werkelijkheid waargenomen is, die vervolgens door een agent is geïnterpreteerd (en vastgelegd), maar waarbij de interpretatiemogelijkheden worden ingekaderd door wat we verwachten waar te nemen. Het model is als het ware in zichzelf gekromd. De vierde dimensie beperkt de interpretatiemogelijkheden in de eerste dimensie.

Het archiveringsysteem laat zien welke systeemcomponenten bij die creatie en verwerking van gegevens en informatie zijn betrokken. Voor iedere dimensie kan daar een invulling aan worden gegeven om de gegevens en informatie door de tijd heen authentiek, integer, bruikbaar en betrouwbaar te houden.

Op deze wijze is archiveren als secundair werkproces veel dichterbij het primaire proces komen te liggen. Actueel archiveren vereist dat al in het primaire proces maatregelen moeten worden genomen om archiefvorming te vergemakkelijken om de (hogere) rekening niet naar de toekomst te verschuiven. Gezien de (middel)lange termijn waarmee archiefwetenschap binnen de informatiehuishouding heeft te maken, is het beter om het over strategisch informatiebeheer te hebben. Dit brengt beter tot uitdrukking wat informatievermogen in de toekomst; hoe de organisatie straks op haar handelen wordt bevraagd. In dit spectrum houdt DIV/DIM met tactisch informatiebeheer een rol, die de korte/middellange termijn beslaat. In het primaire proces gaan inhoudelijke en/of operationele medewerkers met de informatie aan de slag.

---

⁸¹ Ibid., 62–72.

⁸² Hier is weer sprake van de deelverzameling archiefobjecten, omdat – ongeacht de status van het object – een archiefvormer verantwoordelijk is voor wat er wordt gecommuniceerd en dit dus voor het organisatorisch geheugen moet bewaren.

6.2 Archief draagt bij aan publieke weten

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

De bijdrage aan kennis voor het publieke weten is in de inhoud van het archiefobject gelegen.

Voor de eerste vorm van weten – wetenschappelijk weten – draagt archief bij aan de *waarheidsvinding* door rekenschap te kunnen geven van de opgebouwde kennis, eventueel inclusief infons (ruwe data) die aan de kennis ten grondslag liggen. kan een verhaal worden gereconstrueerd en getoetst op zijn geloofwaardigheid.

Voor de tweede vorm van weten – publiek of politiek weten – draagt archief bij aan de geloofwaardigheid van een verhaal of een gebeurtenis, of zoals we dat bij de overheid noemen, aan het handelen. Het verhaal dient dan wel in informatieobjecten te zijn vastgelegd. Voor de overheid is dit vanwege de Archiefwet verplicht.

Daarbij komt nog een bonus. Als informatieobjecten (dus ook archiefobjecten) maar lang genoeg bewaard worden, geven zij onderzoekers ook een beeld van vervlogen tijden.

Met het integrale informatiemodel kan de geheugen- en verantwoordingsfunctie van *archief* worden geplaatst.

De verantwoordingsfunctie is vooral gerelateerd aan het normen en waarden segment; is de wet correct uitgevoerd, of is deze onjuist geïnterpreteerd?

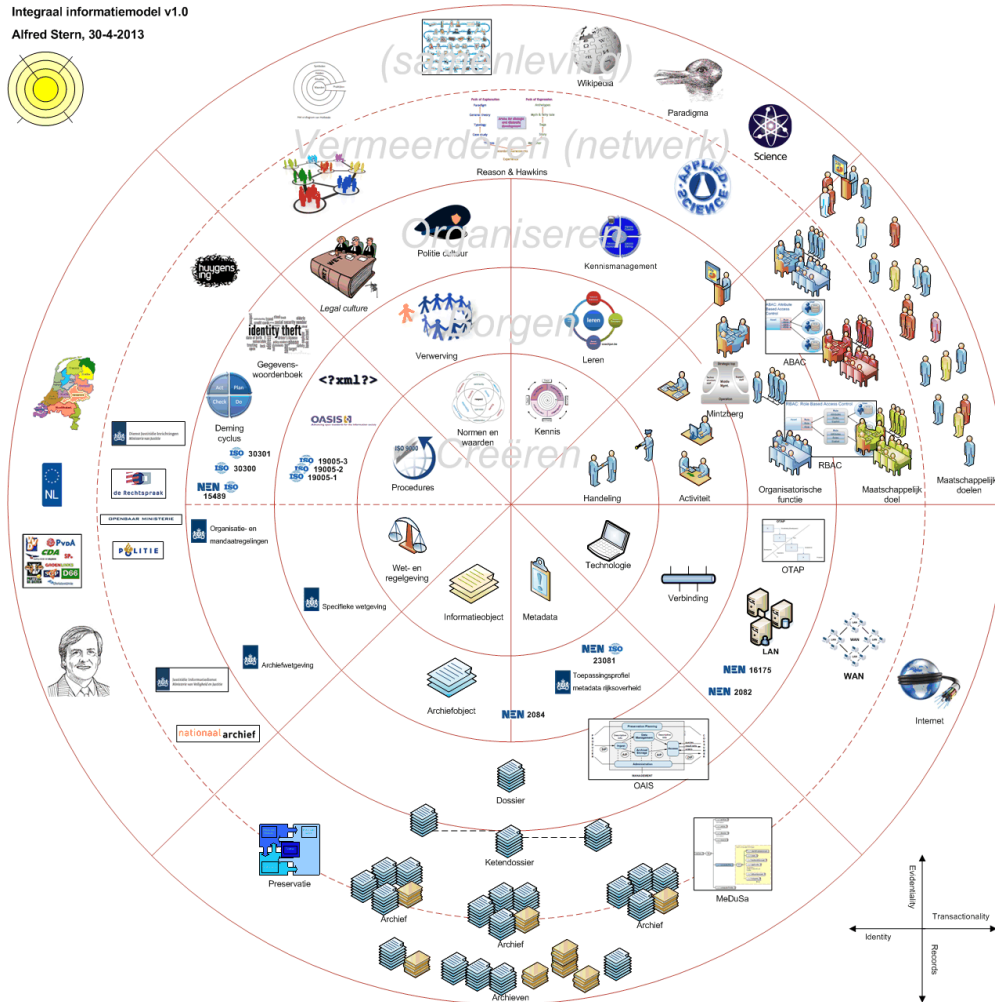
De geheugenfunctie is gerelateerd aan het kennis segment; de reflectie van de groep voegt iets toe aan de kennis over de werkelijkheid.

Beide gaan over de inhoud van het archiefobject. Welke functie wordt aangesproken, is afhankelijk van de vraag die wordt gesteld.

Losse gegevens en woorden (infons) zijn tijdens de creatie de bouwstenen van informatieobjecten, hierbij wordt geïnterpreteerd en/of desgewenst context toegevoegd. Informatieobjecten zijn, zodra ze gecommuniceerd worden, archiefobjecten en ze dienen met hun ontstaanscontext geborgd te worden. Losse gegevens zonder context zullen nooit een archiefobject zijn. Gegevens die slechts door handelingen in een databank betekenis (en context) verkrijgen, maken van de gehele database een archiefobject.

Integraal informatiemodel v1.0
Alfred Stern, 30-4-2013

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

Figuur 7: Het integrale informatiemodel (Stern, 2013)

7 De archiefinstelling en archiefsysteem

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

Met het integrale informatiemodel is het *archief* te positioneren in de derde dimensie (organiseren) in de record container-as, maar ook de (overheids)organisatie in de werkprocessen rondom dat *archief* in de derde dimensie uitvoert: de *archiefinstelling* op de transactionele as. Hierbij kunnen we op twee manieren naar een archiefinstelling kijken: als dienstverlener en als organisatie.

7.1 De archiefinstelling als dienstverlener

Open Archival Information System (OAIS) is sinds 2002 een ISO norm, die in 2012 is vernieuwd.⁸³ Voor een grafische weergave van het model (zie Figuur 8). Een OAIS wordt in de norm gezien als een archiefinstelling⁸⁴ die de preservatie van informatieobjecten ondersteunt en beschikbaar stelt aan een bepaalde groep mensen. Het betreft informatie die behouden dient te blijven op de lange termijn. Zo lang dat het veranderende techniek kan overleven. Feitelijk wordt de archiefinstelling hier als dienstverlener beschreven. OAIS is een *framework* (referentiemodel) dat specifiek bedoeld is om dit doel te verwezenlijken.

Het OAIS-model gaat uit van een bepaalde basis aan kennis dat mogelijk maakt dat een bepaald persoon of systeem informatie kan ontvangen en verwerken. Informatie wordt gedefinieerd als *uitwisselbare kennis*, waarbij die informatie altijd van een bepaald gegevenstype is. Omdat OAIS uitgaat dat de informatie voor een *doelgroep* is bestemd moet de basis aan kennis van de doelgroep bij de archiefinstelling bekend zijn.

Informatie staat als de te bewerken entiteit (*information package*; IP) centraal binnen het OAIS model. Het IP bestaat uit drie verschillende types: het aangeleverde IP (*Submission IP*; SIP), het te bewaren IP (*Archival IP*; AIP) en het uit te leveren IP (*Dissemination IP*, DIP). Een belangrijk concept hier achter is dat deze niet aan elkaar gelijk hoeven te zijn, immers ze dienen verschillende doelen. De archiefinstelling heeft zes verantwoordelijkheden om OAIS compliant te zijn:

- 1 Onderhandelen over informatie en deze informatie accepteren van de archiefvormer;
- 2 Voldoende mandaat krijgen om preservatie te mogen uitvoeren;
- 3 Samen met de archiefvormer bepalen wie de doelgroep vormt;
- 4 Informatie begrijpelijk aan de doelgroep aanbieden, zonder dat hiervoor de archiefvormer aanvullende acties moet ondernemen;
- 5 Beschreven procedures hanteren om informatie te beschermen tegen allerlei invloeden van buitenaf, inclusief opheffing van de archiefinstelling zelf en zeker stellen dat informatie uitsluitend volgens

⁸³ ISO. "ISO 14721:2012 Space data and information transfer systems — Open archival information system (OAIS) — Reference model". NEN, 1 september 2012.

⁸⁴ In OAIS is een *archief* een organisatie die de intentie heeft om informatie voor de lange termijn te bewaren en toegankelijk te houden voor een bepaalde doelgroep. Hier wordt de Nederlandse term *archiefinstelling* gebruikt.

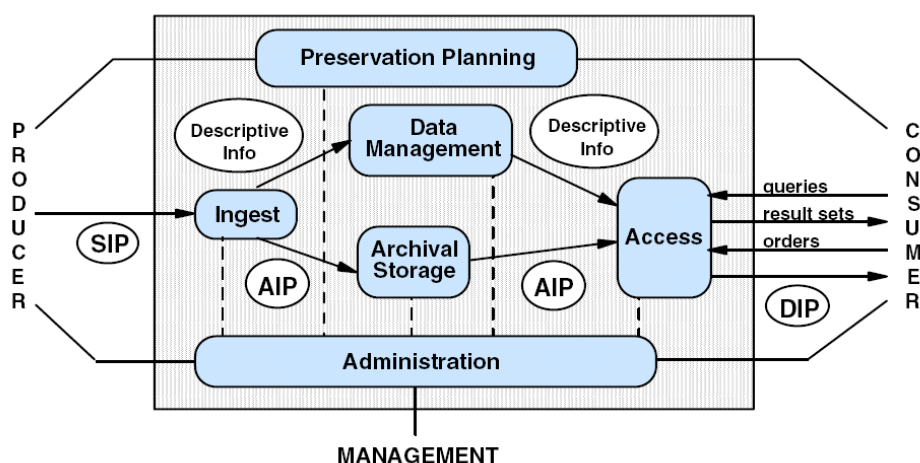
- procedures wordt verwijderd en dat er geen ad hoc verwijdering plaatsvindt;
- 6 De informatie als kopie van de aangeleverde informatie aan de doelgroep beschikbaar te stellen, of herleidbaar tot de aangeleverde informatie en de authenticiteit ervan aantoonbaar maken.

Datum
24 maart 2023

Ons kenmerk
v3.0

Het functionele OAIS-model (zie Figuur 8) voorziet in zes functionele gebieden (in blauw): *ingest* (inname), *preservation planning* (preservatiestrategie), *data management* ((meta)databasebeheer), *archival storage* (opslag), *access* (toegang en toegankelijkheid) en *administration* (beheer).

Het functionele model plaatst preservatiestrategie buiten het reguliere beheer. Hierin is de inrichting van de DAD herkenbaar. Preservatiestrategie is in een ander team ondergebracht dan beheer. Duidelijk zichtbaar is ook de splitsing tussen metagegevens, opslag en beschrijving (*descriptive info*). De metagegevens worden dus apart bewaard van de informatiepakketten.

Figuur 8: Functionele OAIS-model

7.2 De archiefinstelling als organisatie

Naast de vaststelling dat een archiefinstelling een bepaalde dienst verleent, is het ook op een bepaalde wijze georganiseerd om deze dienstverlening uit te voeren en de continuïteit te waarborgen. Als *best practice* is gekozen voor het inrichtingsmodel van Looijen, emeritus informatiestrategie en beheer van informatiesystemen in Delft. In dit model wordt onderscheid gemaakt in de aard van de werkprocessen. Die verschillende processen – met hun specifieke inrichtingsmodellen – zijn: (a) het beheer van hard- en software (ITIL1), (b) de ontwikkeling van software (ASL) en (c) de vertaalslag naar de klanten (BiSL). De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden op strategisch, tactisch en operationeel niveau zijn bij onafhankelijke afdelingen en/of teams vastgesteld en belegd.

Hieruit volgt dat met stakeholders op operationeel, tactisch en strategisch niveau wordt overlegd.

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

7.3 Het archiefsysteem

Niet alle functionaliteiten (of werkprocessen) worden ambachtelijk uitgevoerd. De kracht van een e-depotvoorziening is juist dat zo veel mogelijk werkprocessen geautomatiseerd worden uitgevoerd.

Het CDD+⁸⁵ is opgezet als het gemeenschappelijke e-depot⁸⁶ van JenV en heeft typisch geen voorzieningen voor het creëren of ontvangen van informatieobjecten, maar wel voor het opnemen, uitwisselen en bewaren van (on)gestructureerde archiefobjecten en deze voor daartoe gerechtigden in een geordende en toegankelijke staat te brengen en houden. Het is specifiek ontworpen als generiek in te zetten *archiefsysteem*⁸⁷. Een *archiefsysteem* faciliteert een archiefvormer in het *archiefbeheer* waarmee Justid/DAD als dienstverlener kan optreden. Het CDD+ heeft om die reden alle functionaliteiten die voor (decentraal) archiefbeheer benodigd zijn.

Het is specifiek gebouwd om rechtstreeks op primaire (administratieve) processen aan te sluiten, zodat archiefobjecten aan de bron kunnen worden geborgen en vervolgens uitgewisseld binnen de justitiële ketens.⁸⁸

De geautomatiseerde processen zijn: *ingest, data management, preservation planning* en *access* (zie Figuur 8).

---

⁸⁵ Justitiële Informatiedienst, "CDD. Voorzieningen, termen en begrippen" (Justitiële Informatiedienst, 2011a), 12.. 'CDD-e-depot is een CDD-voorziening in de vorm van een Centraal Digitaal Depot ten behoeve van Justitiële ketens, het digitaal depot voor informatieobjecten, archiefstukken, archiefbestanddelen en aggregaties van actoren in justitiële ketens.'

⁸⁶ DEN, "Digitaal depot", Publiek, *ABC-Digitaal Erfgoed*, (2 januari 2013), <https://www.den.nl/abc/Digitaal%20depot/>.' 'Opslagsysteem ter archivering van digitale bestanden. Een digitaal depot verschilt van een documentenserver door de speciale aandacht voor het langdurig en duurzaam toegankelijk houden van de bestanden.'

⁸⁷ A.J. Hofman, *Strategische visie op de digitalisering van de strafrechtketen. Digitale ketenontwikkeling volgens service georiënteerde informatiearchitectuur* (Den Haag: Progis, Ministerie van Justitie, 28 augustus 2007), 6; Wim Borst, *Jegens en wegens : over persoonsgebonden informatie in de strafrechtketen* (Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2009), 233.. Hofman: 'De toekomstige situatie laat zich omschrijven als een volledig gedigitaliseerde informatiestroom met een gemeenschappelijk digitaal depot voor rechtsgeldige informatie als basis voor de strafrechtketen.'

Borst: 'Het proces-verbaal verdwijnt in de archieven van politie, parket of rechtbank, afhankelijk van "hoe ver de zaak het brengt" in de keten. Voor zover de processen-verbaal beschikbaar en toegankelijk zijn en blijven, kan de informatie die daarin opgesloten ligt, worden hergebruikt (binnen de kaders van de wetgeving, bijvoorbeeld inzake bewaartermijnen). Het spreekt vanzelf dat de toegankelijkheid in hoge mate bevordert wordt door digitale opslag. Mede daarom (maar vooral omdat de papieren archieven te omvangrijk worden) is het concept van een "digitaal depot" ontwikkeld.'

⁸⁸ Justitiële Informatiedienst, "Duurzaam uitwisselen, bewaren en bewijzen via CDD" (Justitiële Informatiedienst, oktober 2008).

Een 'blauwdruk'

Datum

24 maart 2023

Ons kenmerk

v3.0

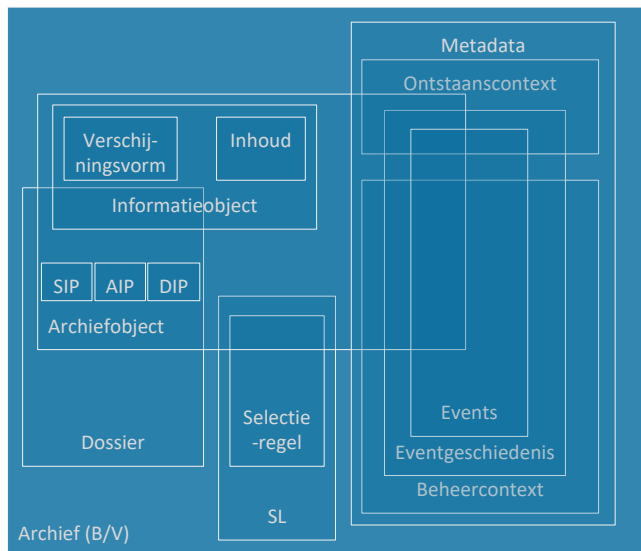
Na de zeer voorlopige GoA[#] (zie 2.5.3) zijn we nu in staat om een verbeterde voorlopige GoA* te construeren. Er is echter een omvangrijke rij (gekleurde) begrippen gevonden, die op enigerlei wijze aan elkaar zijn gerelateerd. Met andere woorden: die allemaal bij een bepaalde LoA horen, die op zijn beurt tot één of meer GoA's behoren.⁸⁹ Een formele uitschrijving van de GoA* en hierin opgenomen LoA's hierdoor een onoverzichtelijke reeks. Om die reden is ervoor gekozen om een visuele voorstelling van de LoA's te maken; een 'blauwdruk'.

Ter voorbeeld is het model van archief uitgewerkt. Formeel uitgeschreven met in de vorige hoofdstukken gevonden (gekleurde) termen is de GoA*_{Archief} als volgt (voorlopig en beperkt pseudo-formeel) te beschrijven:

- ❖ $GoA^*_{Archief (B/V)} = \{(LoA^*_{Dossier})_{1..n} \wedge (LoA^*_{Archiefobject})_{1..n} \wedge (LoA^*_{Selectielijst})_{1..n} \wedge (LoA^*_{Metagegevens})\};$
  - $LoA^*_{Dossier} = \{(LoA^*_{Archiefobject})_{1..n} \wedge (LoA^*_{Metagegevens})\};$
  - $LoA^*_{Archiefobject} = \{(LoA^*_{SIP}) \wedge (LoA^*_{AIP}) \wedge (LoA^*_{DIP}) \wedge (LoA^*_{Informatieobject}) \wedge (LoA^*_{Metagegevens})\}$
    - $LoA^*_{Informatieobject} = \{(LoA^*_{Verschijningsvorm})_{1..n} \wedge (LoA^*_{Inhoud})\};$
      - $LoA^*_{Verschijningsvorm} = \{(LoA^*_{Bestandsnaam}) \wedge (LoA^*_{Extensie}) \wedge (LoA^*_{Bestandsformaat}) \wedge (LoA^*_{Technische\ metagegevens})\};$
        - ◆ $LoA^*_{Bestandsformaat} = \{(PDF) \vee (PDF/A) \vee (TXT) \vee (DOC) \vee (DOCX) \vee (TIFF) \vee (XML) \vee (...)\};$
  - $LoA^*_{Selectielijst} = \{(LoA^*_{Publicatie}) \wedge (LoA^*_{Selectieregel})_{1..n} \wedge LoA^*_{Beleidsterrein}) \wedge (...)\};$
    - $LoA^*_{Publicatie} = \{(LoA^*_{Staatscourant} \vee (LoA^*_{Staatsblad}) \vee (...)\};$
  - $LoA^*_{Metagegevens} = \{(LoA^*_{Ontstaanscontext}) \wedge (LoA^*_{Beheercontext}) \wedge (LoA^*_{Eventgeschiedenis})\};$
    - $LoA^*_{Eventgeschiedenis} = \{(LoA^*_{Events})_{1..n}\};$
  - (...).

In *Figuur 9* is deze GoA visueel als 'blauwdruk' vormgegeven.

⁸⁹ Deze blijft in dit document voorlopig en zal elders verder worden uitgewerkt. Overigens zal dit zo lang de archiefwetenschap actief is aan (her)overweging onderhevig zijn

Figuur 9: Voorbeeld blauwdruk GoA*_{archief}

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

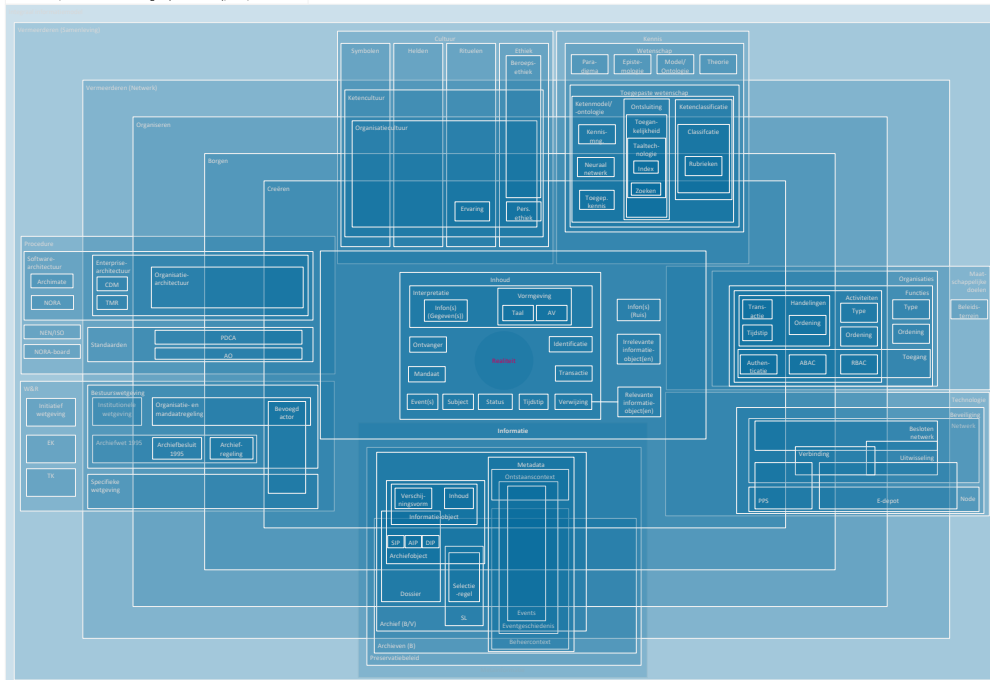
Op deze wijze kunnen alle in de vorige hoofdstukken (gekleurde) entiteiten een plek in één of meerdere GoA's krijgen. In de onderstaande blauwdruk (zie bijlage voor een grotere weergave) zijn de gekleurde entiteiten en (transitie)processen uit het systeem bijeengebracht. Waar nodig aangevuld met tussengelegen entiteiten die niet in de tekst voorkomen, maar zonder al volledig te willen zijn. Aan analogoog archief is weinig aandacht besteed.

Er is gebruik van de structuur die het integrale informatiemodel biedt. Waar brengt dat ons nu?

- ❖ domein: collectief weten;
- ❖ context: omgeving waarin collectieve kennis wordt vastgelegd in informatieobjecten;
- ❖ doel: de toetsing van 'waarheid' of 'geloofwaardigheid' op korte en lange termijn mogelijk maken;

Alfred Stern, LoA-model Grondslagen ('Blauwdruk'), v1.3, 17-1-2017

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

Figuur 10: LoA-model Grondslagen ('Blauwdruk')

Deze 'blauwdruk' van ons denken over informatie die is opgeslagen in archieven kan helpen om vragen over collectief weten op te lossen en geeft de verschillende concepten die worden gehanteerd een plaats.

ONGERUBRICEERD

Justitiele Informatiedienst

Datum

24 maart 2023

Ons kenmerk

v3.0

Literatuur

Datum
24 maart 2023
Ons kenmerk
v3.0

- "Archiefregeling". Staatscourant, 6 januari 2010, 70 editie.
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2010-70.html>.
- Archiefwet 1995". Staatsblad. 30 mei 1995, 276 editie.
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-1995-276.html>.
- "ArchiefWiki". Geraadpleegd 13 september 2011.
<https://archiefwiki.org/wiki/Hoofdpagina>.
- Atherton, Jay. "From life cycle to continuum. Some thoughts on the records management - archives relationship". *Archivaria*, nr. 21 (1985): 43–51.
- Bearman, David A. "Archival issues in a computing environment". bewerkt door Stephen Yorke, 233–55. Canberra, 1995.
- . "Record-keeping systems". *Archivaria* 36 (1 januari 1993): 16–36.
- Bearman, David A., en Margaret Hedstrom. "Reinventing archives for electronic records. Alternative service delivery options". *Archives and museum informatics technical report*, nr. 18 (1993): 82–98.
- Borst, Wim. *Jegens en wegens : over persoonsgebonden informatie in de strafrechtsketen*. Nijmegen: Wolf Legal Publishers, 2009.
- Brink, Gabriël van den. "Het academisch Babylon voorbij". Publiek. De Groene Amsterdammer, 1 juni 2011. <https://www.groene.nl/artikel/het-academisch-babylon-voorbij>.
- Brinkman, Barber. "Zettabyte-tijdperk breekt aan". Publiek. Computable, 19 juni 2020. <https://www.computable.nl/artikel/blogs/business-analytics/6943073/5260614/zettabyte-tijdperk-breekt-aan.html>.
- Brothman, Brien. "Declining Derrida: Integrity, Tensegrity, and the Preservation of Archives from Deconstruction". *Archivaria* 48 (1999): 64–88.
- Brown, John Seely, en Paul Duguid. "The social life of documents". *First Monday* 1, nr. 1 (6 mei 1996).
<https://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/viewArticle/466/387>.
- Cook, Terry. "Electronic records, paper minds. The revolution in information management and archives in the post-custodiaal and post-modernist era". *Archives and manuscripts* 22, nr. 2 (1994): 300–328.
- Cunningham, Adrian. "Journey to the end of the night. Custody and the dawning of a new era on the archival threshold". *Archives and manuscripts* 24, nr. 2 (1996): 312–21.
- DEN. "Digitaal depot". Publiek. ABC-Digitaal Erfgoed, 2 januari 2013.
<https://www.den.nl/abc/Digitaal%20depot/>.
- Derksen, Frits. "De organisatie van duurzaam digitaal bewijs". Masterscriptie, Universiteit van Amsterdam, 2012.
- Dingwall, Glenn. "Life cycle and continuum. A view of recordkeeping models from the postwar era". In *Currents of archival thinking*, bewerkt door Terry Eastwood en Heather MacNeil, 139–61. Santa Barbara Calif.: Libraries Unlimited, 2010.
- Duranti, Luciana. "Diplomatics: New Uses for an Old Science, Part II". *Archivaria* 29 (december 1989): 4–20.
- . "Diplomatics: New Uses for an Old Science, Part III". *Archivaria* 30 (januari 1990): 4–20.

- . "Diplomatics: New Uses for an Old Science, Part IV". *Archivaria* 31 (december 1990): 10–25.
- . "Reliability and Authenticity: The Concepts and Their Implications". *Archivaria* 39 (8 februari 1995): 5–10.
- Ellis, Stephen. "Four travellers, two ways, one direction. Where to now for archival practice?". *Archives and manuscripts* 24, nr. 2 (1996): 322–29.
- Floridi, Luciano. "On defining library and information science as applied philosophy of information". *Social Epistemology* 16, nr. 1 (2002): 37–49. doi:10.1080/02691720210132789.
- . *The philosophy of information*. 3de ed. (2014). Oxford: Oxford University Press, 2011.
- . *The ethics of information*. 1ste ed. 4 vols. *Principia Philosophiae Informationis* 2. Oxford: Oxford University Press, 2013.
- . *The 4th Revolution: How the Infosphere Is Reshaping Human Reality*, First edition. New York, Oxford: Oxford University Press, 2014.
- . *Informatie*. Vertaald door Tijmen Roozenboom. Amsterdam: AUP, 2014.
- Hofman, A.J. *Strategische visie op de digitalisering van de strafrechtketen. Digitale ketenontwikkeling volgens service georiënteerde informatiearchitectuur*. Den Haag: Progis, Ministerie van Justitie, 28 augustus 2007.
- Hofman, Hans. "Een uitdijend heeal? Context van archiefbescheiden". In *Context. Interpretatiekaders in de archivistiek*, 45–66. Jaarboek 2000. 's-Gravenhage: Stichting Archiefpublicaties, 2000.
- Horsman, Peter, Eric Ketelaar, en Theo Thomassen. *Tekst en context van de Handleiding voor het ordenen en beschrijven van archieven van 1898*. Hilversum: Verloren, 1998. https://www.worldcat.org/title/tekst-en-context-van-de-handleiding-voor-het-orderen-en-beschrijven-van-archieven-van-1898/oclc/471028039&referer=brief_results.
- Iacovino, Livia. *Recordkeeping, ethics and law regulatory models, participant relationships and rights and responsibilities in the online world*. Dordrecht, the Netherlands: Springer, 2006.
- ISO. "ISO 14721:2012 Space data and information transfer systems — Open archival information system (OAIS) — Reference model". NEN, 1 september 2012.
- Jenkinson, Hilary. *A manual of archive administration including the problems of war archives and archive making*. Oxford: Clarendon Press, 1922. https://www.archive.org/stream/manualofarchivea00jenkuoft/manualofarchivea00jenkuoft_djvu.txt.
- Justitiële Informatiedienst. "CDD. Voorzieningen, termen en begrippen". Justitiële Informatiedienst, 2011a.
- . "Duurzaam uitwisselen, bewaren en bewijzen via CDD". Justitiële Informatiedienst, oktober 2008.
- Kennislab. "Richtlijn Metagegevens Overheidsinformatie. Toelichting". ICTU, 15 juli 2009. <https://kennislab.files.wordpress.com/2010/01/richtlijn-metagegevens-overheid-schema-entiteiten-en-elementen-versie-2-5.pdf>.
- KennisLAB. *Toepassingsprofiel Metagegevens Rijksoverheid*. 's-Gravenhage 2009.
- Klingenberg, Aline Margreet. "Bestuursrecht, e-mail en internet. Bestuursrechtelijke aspecten voor elektronische overheidscommunicatie". Diss., Universiteit van Groningen, 2011. <https://irs.ub.rug.nl/ppn/331568829>.

Datum
24 maart 2023

Ons kenmerk
v3.0

- Muller Fz., S., Feith, J.A., en Fruin Th. Az, R. "Handleiding voor het ordenen en beschrijven van archieven". Erven B. Van Der Kamp, 1920, Groningen.
<https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMKB02B:000000165:00004>
- NEN. "NEN-ISO 15489-1 (nl) Informatie en documentatie - Informatie- en archiefmanagement - Deel 1: Algemeen (ISO 15489-1:2001,IDT)". NEN, 2001.
- Nijboer, J.F. Strafrechtelijk bewijsrecht. 6de ed. Nijmegen: Ars Aequi Libri, 2011.
- Schwartz, Joan M., en Terry Cook. "Archives, records, and power. From (postmodern) theory to (archival) performance". *Archival Science* 2, nr. 3-4 (september 2002): 175. doi:10.1007/BF02435620.
- Stern, Alfred G. "Rimpelingen in de ruimtetijd. Actueel volgen van personen in de strafrechtketen". Masterscriptie, Universiteit van Amsterdam, 2013.
- Thomassen, Theo. "Paradigmatische veranderingen in de archiefwetenschap". In *Naar een nieuw paradigma in de archivistiek*, bewerkt door Peter Horsman, Eric Ketelaar, en Theo Thomassen, 69-79. 's-Gravenhage: Stichting Archiefpublicaties, 1999.
- Upward, Frank. "Continuum mechanics and memory banks. (1) Multi-polarity". *Archives and manuscripts* 33, nr. 1 (2005): 84-109.
- . "Modelling the continuum as paradigm shift in recordkeeping and archiving processes, and beyond - a personal reflection". *Records Management Journal* 10, nr. 3 (2000): 115-39. doi:10.1108/EUM0000000007259.
- . "Structuring the records continuum. Part one: Postcustodial principles and properties". *Archives and manuscripts* 24, nr. 2 (1996): 268-85.
- . "Structuring the records continuum. Part two: Structuration theory and recordkeeping". *Archives and manuscripts* 25, nr. 1 (1997): 10-35.
- Wierda, Gerben. *Mastering Archimate - Edition II*. Second edition. s.l.: R&A, 2014.

Datum
24 maart 2023

Ons kenmerk
v3.0

